

Miljøtilladelse

Ændring til gede- og kvægproduktion

Haderselvvej 60, 6760 Ribe

Oktober 2016

Teknik & Miljø
Esbjerg Kommune

ESBJERG KOMMUNE

Natur & Vandmiljø

Torvegade 74

6700 Esbjerg

Telefon 7616 1616

E-mail miljo@esbjergkommune.dk

Web www.esbjergkommune.dk

Sag nr.: 16/12406

Sagsansvarlig: Anli

Copyright: Alle kort og luftfoto: copyright DDO ®, ©COWI

Indholdsfortegnelse

TILLADELSE TIL ÆNDRING OG DRIFT AF HUSDYRBRUG	4
EJENDOMS- OG BEDRIFTSOPLYSNINGER.....	4
FORUDSÆTNINGER OG VILKÅR	4
Vilkår for husdyrbrugets anlæg.....	5
Vilkår for husdyrbrugets udbringningsarealer	7
ØVRIGE FORHOLD	8
OFFENTLIGGØRELSE	8
KLAGEVEJLEDNING	9
MILJØTEKNISK BESKRIVELSE OG VURDERING	10
INDLEDNING.....	10
BESKRIVELSE AF ANSØGNINGEN.....	10
Dyreholdets størrelse	10
Driftsbygninger.....	11
Husdyrbrugets placering	12
Gødningsproduktion	14
Udbringningsarealer	15
BEDST TILGÆNGELIGE TEKNOLOGI (BAT)	18
HUSDYRBRUGETS PÅVIRKNING AF OMGIVELSERNE – LUGT, STØJ, AFFALD MV.	20
Lugt	20
Støj og transport	21
Støv, fluer og skadedyr	22
Lys.....	22
Råvarer og hjælpestoffer	23
Affald	23
Landskab og kulturmiljø.....	23
HUSDYRBRUGETS PÅVIRKNING AF OMGIVELSERNE - NATURMÆSSIGE FORHOLD.....	23
Ammoniak - naturbeskyttelsesområder.....	24
Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter)	33
Nitrat til overfladevand – marine områder, vandløb og søer	34
Fosfor til overfladevand – vandløb, søer og kystvande.....	37
Nitrat til grundvand - nitratfølsomme vandindvindingsområder.....	40
HØRING	41
SAMLET VURDERING.....	42
BILAG 1.....	43
BILAG 2.....	44

Tilladelse til ændring og drift af husdyrbrug

Esbjerg Kommune har afgjort, at husdyrbruget på Haderslevvej 60, 6760 Ribe kan udvides som ansøgt.

Tilladelsen omfatter

- En ændring af dyreholdet fra 120 malkekøer og 130 opdræt til 290 geder, 71 stude, 6 søer, 36 smågrise (7,1-31 kg) og 20 slagtesvin (31 kg-110 kg). Dette svarer til en ændring fra 215,7 dyreenheder til 74,5 dyreenheder.
- Ændringen sker i eksisterende stalde. Dog ændres staldsystemet fra spalter og gyllekanaler til dybstrøelse.

Tilladelsen meddeles efter § 10 i Lovbekendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, idet Esbjerg Kommune vurderer at:

- husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik og
- husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne og
- ændring og drift af husdyrbruget ikke medfører væsentlige virkninger på miljøet.

Der er nærmere redegjort for de vurderinger der ligger til grund for afgørelsen i den miljøtekniske beskrivelse.

Ejendoms- og driftsoplysninger

Tilladelsen gives til husdyrbruget beliggende Haderslevvej 60, 6760 Ribe, matrikel nr. 8 b m.fl. Lustrup. Ejendomsnummeret er 5610314649. Bedriftens CVR nr. er 3778936. Der er ikke oplyst et CHR nr. da den nye besætning forventes at få tildelt et nyt nummer. Husdyrbruget ejes og drives pr. 1. juli 2016 af Permeco ApS v/Anders Flensburg, Tornums Alle 3, 6760 Ribe.

Forudsætninger og vilkår

Esbjerg kommune forudsætter, at projektet gennemføres og drives som beskrevet i ansøgningen.

Tilladelsen meddeles på følgende vilkår:

Vilkår for husdyrbrugets anlæg

Husdyrproduktion

1. Husdyrbrugets tilladte maksimale produktion er følgende:

	Antal årsdyr	Antal produce-rede dyr	DE	Antal måneder på græs pr. år - indenfor udbringningsarealet	Antal måneder på græs pr. år - udenfor udbringningsareal
Kvier/stude tung race (6 mdr. til kælvning), Dybstrøelse (hele arealet)	71		31,0	3	3
Kødgeder m. lam/kid), Dybstrøelse (hele arealet)	290		41,4	6	
Søer, friland	6		1,4		
Smågrise (7,1-31 kg), fri-land		36	0,2		
Slagtesvin (31-110 kg), fri-land		20	0,5		
I alt			74,5		

2. Antallet af dyreenheder må variere med 10 % i løbet af planåret (1. august til 1. august). Dog må det maksimale dyrehold beregnet som et gennemsnit i perioden 1. august til 1. august ikke overstige 74,5 dyreenheder.

Husdyrbrugets indretning og drift

3. Ændringer i ejerforhold, eller hvem der er ansvarlig for husdyrbruget, skal meddeles Esbjerg Kommune.
4. Husdyrbruget og dens omgivelser skal renholdes så det ikke giver anledning til gener for omgivelserne.

Lugt

5. Husdyrbrugets drift må ikke give anledning til lugtgener som af tilsynsmyndigheden vurderes at være væsentlige for området.

Støj

6. Husdyrbrugets bidrag til støjbelastningen målt i dB (A) må i intet punkt – målt på nærmeste naboejendom med tilhørende udendørs arealer i tilknytning til boligen - overstige følgende værdier:

	Tidsrum	max. lydniveau
Mandag – fredag	kl. 07.00 – 18.00	55 dB(A)
	kl. 18.00 – 22.00	45 dB(A)
	kl. 22.00 – 07.00	40 dB(A)
Lørdag	kl. 07.00 – 14.00	55 dB(A)
	kl. 14.00 – 22.00	45 dB(A)
	kl. 22.00 – 07.00	40 dB(A)
Søn- og helligdage	kl. 07.00 – 22.00	45 dB(A)
	kl. 22.00 – 07.00	40 dB(A)

Maksimalværdien af støjniveauet om natten (kl. 22.00 - 07.00) må ikke overstige 55 dB (A) i ethvert punkt på opholdsarealer ved boliger i det åbne land.

7. Hvis kommunen finder det nødvendigt, skal ejer for egen regning lade udføre støjmålinger og/eller -beregninger af støjen fra husdyrbruget for at dokumentere, at støjgrænserne i ovennævnte vilkår er overholdt. Hvis grænserne konstateres overholdt, kan der højst pålægges ejer at få foretaget én støjmåling og eller -beregning om året. Målingerne/beregningerne skal udføres og rapporteres som "Miljømåling - ekstern støj" af en enhed, som er optaget på Miljøstyrelsens liste over godkendte laboratorier. Virksomhedens støj skal dokumenteres ved måling eller efter gældende vejledninger fra Miljøstyrelsen, pt. Nr. 6/1984 om Måling af ekstern støj og nr. 5/1993 om Beregning af ekstern støj fra virksomheder. Målingerne/beregningerne skal foretages på/for de mest støjbelastede områder udenfor virksomhedens grund og under de mest støjbelastede driftsforhold - eller efter anden aftale med kommunen."

Støv

8. Driften af husdyrbrugets anlæg må ikke medføre væsentlige støvgener udenfor ejendommens eget areal.

Skadedyr

9. Der skal overalt på ejendommen udføres effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Århus Universitet, Institut for Agroøkologi.
10. Opbevaring af foder skal ske på sådan en måde, så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter).

Lys

11. For at undgå lysgener skal porte og andre staldåbninger holdes lukkede mellem solnedgang og solopgang når der er lys i staldene. Portene må dog åbnes kortvarigt ved færdsel gennem portene.

Råvarer og hjælpestoffer

12. Ved håndtering af brændstof, smøremidler og kemikalier må der ikke opstå spild med deraf følgende risiko for forurening af jord og grundvand.
13. Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund således at spild kan opsamles, og der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
14. Opbevaring af olier og kemikalier skal ske i overensstemmelse med Esbjerg Kommunes forskrift for opbevaring af olie- og kemikalier.

Affald

15. Opbevaring af olie- og kemikalieaffald skal ske i overensstemmelse med Esbjerg Kommunes forskrift for opbevaring af olie- og kemikalier.

16. Bortskaffelse af olie- og kemikalieaffald og øvrigt affald skal ske i overensstemmelse med Esbjerg Kommunes til enhver tid gældende regulativer.

Vilkår for husdyrbrugets udbringningsarealer

Arealer

17. Der må kun udbringes husdyrgødning på de arealer der fremgår af kort 3 og arealtabellen i ansøgningen.
18. Indenfor planperioden må bedriftens udbringningsarealer maksimalt tilføres 64,6 dyreenheder i kvæg/gedegødning og 2,1 dyreenheder i svinegødning pr. år, svarende til i alt 66,7 DE/år.
19. Hvis tilførslen af husdyrgødning til bedriftens udbringningsarealer ændres (anden dyretype eller fordeling) skal der kunne forevises dokumentation for, at indholdet af næringsstoffer i den udbragte mængde husdyrgødning maksimalt indeholder 6.777 kg Total-N og 1.066 kg Total-P og at den udbragte mængde husdyrgødning maksimalt svarer til 66,7 DE/år.

Beregningen af kg N og kg P skal ske efter de til enhver tid gældende normaltal for indholdet af kvælstof og fosfor i husdyrgødningen.

20. Der må ikke tilføres anden organisk gødning til bedriftens arealer. Dog kan der, hvis miljøgodkendelsen ikke er fuldt udnyttet, suppleres med anden organisk gødning under forudsætning af,
- at kvælstoftabet fra markerne ved anvendelse af anden organiske gødning ikke overstiger det kvælstoftab, der vil være ved den godkendte drift.
 - at den udbragte mængde fosfor ved anvendelse af anden organisk gødning, ikke overstiger den udbragte mængde fosfor ved den godkendte drift.
 - at reglerne i den til enhver tid gældende bekendtgørelse om anvendelse af affaldsprodukter til jordbrugsformål er overholdt.

Der skal indsendes dokumentation herfor i forbindelse med anvendelsen af anden organisk gødning.

21. Mark 14-0, 15-0 og 15-4 må afgræsses med op til 0,7 DE/ha/år (se kort 8 og 9).
22. Mark 14-0 må afgræsses med 1 ungkreatur/ha fra 28. maj eller 2 ungkreatur/ha fra 5. juni. To ungkreaturer (2 kalve, 2 kvier eller en af hver) er beregnet til at svare til hhv. 4 køer, 4 stude, 1 hest eller 8 får. Der må først tages slæt fra 15. juli¹.
23. Der må ikke ske tilskuds fodring indenfor 15 meter fra de beskyttede naturarealer der ligger i forbindelse med markerne 14-0, 15-0 og 15-4.
24. Arealerne skal være autoriseret til økologisk drift og drives efter NaturErhvervstyrelsens regelsæt for økologisk drift.

Bilag IV arter

¹ Fugle i Tøndermarsken – bestandsudvikling og landbrug. Tema-rapport fra DMU, 35/2000.

25. Omkring søerne på markerne nr. 2-0, 2-1, 2-2 og 5-0 skal der etableres en dyrknings-, gødsknings- og sprøjtefri bræmme på 10 meter for at sikre rasteområde for bilag IV-arten løgfrø. Der må inden for denne bræmme ikke ske nogen former for jordbearbejdning. Se kort 6.

Krav til udnyttelse af tilladelse / ophør

26. Vilkårene i miljøgodkendelsen skal, hvis ikke andet er anført, være opfyldt fra det tidspunkt, hvor udnyttelse af tilladelsen påbegyndes.
27. Tilladelsen bortfalder såfremt den ikke er udnyttet inden 2 år fra meddelelse. Det betyder, at ændringen skal være påbegyndt inden 2 år fra godkendelsen er meddelt.
28. Hvis en del af tilladelsen ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del af tilladelsen, der ikke har været udnyttet de seneste 3 år.

Øvrige forhold

Afgørelsen omfatter alene forholdet til lovbekendtgørelse nr. 868 af 3. juli 2015 om miljø m.v. af husdyrbrug. Øvrige relevante tilladelser og godkendelser skal indhentes særskilt.

Kommunens tilladelse gælder for det konkrete projekt. Hvis der sker ændringer i grundlaget for kommunens vurdering, skal du indsende en ny ansøgning til kommunen. Dette gælder for eksempel ændringer i forhold til det ansøgte dyrehold, staldanlæg og udbringningsarealer. Esbjerg Kommune skal have lejlighed til at vurdere, hvorvidt udvidelsen/ændringen kræver en ny tilladelse eller om udvidelsen/ændringen kan ske indenfor rammerne af denne tilladelse.

Husdyrbruget skal til enhver tid leve op til de gældende regler i love og bekendtgørelser, uanset at de nævnte krav og regler kan være en skærpelse af denne tilladelses vilkår.

Driften af § 3-beskyttede arealer må ikke ændres eller intensiveres i forhold til hvordan driften var før 1992. Dette betyder blandt andet, at arealerne ikke må gødes hyppigere eller få mere gødning, end tilfældet har været før 1992.

Hvis driften af de arealer der ligger i internationale naturbeskyttelsesområder ønskes ændret, er der pligt til at anmelde dette til kommunen, såfremt aktiviteterne er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 19b (Lovbek. nr. 1578 af 8. december 2015). Af naturbeskyttelseslovens bilag 2 fremgår hvilke aktiviteter der er anmeldningspligtige. Listen over disse er tilknyttet denne tilladelse som bilag 1.

Offentliggørelse

Afgørelsen annonceres den 2. november 2016 på Esbjerg Kommunes hjemmeside: www.esbjergkommune.dk/annoncer.

Klagevejledning

Afgørelsen kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, jf. husdyrlovens § 76 stk. 1. Klageberettigede er ansøgeren, Miljøministeren, Sundhedsstyrelsen, enhver der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald, samt foreninger og organisationer i det omfang de har klageret, jf. husdyrlovens §§ 84, 85, 86 og 87.

En klage skal indgives via Klageportalen. På Natur- og Miljøklagenævnets forside, www.nmkn.dk, findes et link til Klageportalen. Klageportalen ligger på www.borger.dk og på www.virk.dk, som man logger sig på, f.eks. med NEM-ID.

Klagen sendes via Klageportalen til den myndighed, som har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Klagefristen udløber den 30. november 2016 kl. 23.59.

Afgørelsen kan desuden indbringes til prøvelse hos domstolene inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt, jf. husdyrlovens § 90.

Natur- og Miljøklagenævnte skal som udgangspunkt afvise en klage, der indsendes uden om Klageportalen, med mindre der er særlige grunde til det. Hvis man ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal man sende en begrundet anmodning til Esbjerg Kommune. Anmodningen sendes så vidt muligt elektronisk til miljo@esbjergkommune.dk eller pr. brev til Esbjerg Kommune, Natur- og Vandmiljø, Torvegade 74, 6700 Esbjerg. Esbjerg Kommune videresender herefter anmodningen til Natur- og Miljøklagenævnet, som træffer afgørelse om hvorvidt anmodningen kan imødekommes.

Når man klager opkræves et gebyr på kr. 500. Gebyret betales med betalingskort i Klageportalen og tilbagebetales hvis:

1. Klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
2. Klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
3. Klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Udnyttelse af tilladelsen

Ifølge husdyrloven har en klage over miljøtilladelsen som udgangspunkt ikke opsættende virkning. Det betyder, at miljøtilladelsen kan udnyttes uanset eventuelle klager, men dette begrænser dog ikke Natur- og Miljøklagenævnets mulighed for at ændre eller ophæve Esbjerg Kommunes afgørelse.

Hvis Esbjerg Kommune modtager en klage over miljøtilladelsen, vil det være Natur- og miljøklagenævnet der behandler klagen og som kan oplyse om, hvorvidt klagen har opsættende virkning.

Miljøteknisk beskrivelse og vurdering

Indledning

Husdyrbruget på Haderslevvej 60 har søgt om at ændre dyreholdet. Denne miljøtekniske beskrivelse og vurdering af det ansøgte projekt, danner baggrund for miljøgodkendelsen og indeholder en vurdering af de miljøpåvirkninger som ændring og drift af husdyrbruget giver anledning til.

Miljø skal i denne sammenhæng forstås som omgivelserne i bred forstand, herunder befolkning, flora og fauna, vandmiljø, landskab og kulturhistorie.

Vurderingerne er foretaget med udgangspunkt i de beskyttelsesniveauer og retningslinier, der er indeholdt i husdyrloven med tilhørende bekendtgørelse og vejledning.²

Beskrivelse af ansøgningen

Permeco ApS har den 14. juni 2016 fremsendt ansøgning om § 10 tilladelse til ændring af husdyrproduktion på Haderslevvej 60.

I forbindelse med behandlingen af ansøgningen har der været behov for supplerende oplysninger. Der er således løbende indsendt yderligere oplysninger via mailkorrespondance med ansøgers konsulent. Miljøvurderingen er foretaget med udgangspunkt i det seneste indsendte materiale den 26. september 2016.

Ansøgningen omfatter en ændring af kvægproduktionen fra 215,7 dyreenheder til blandet husdyrproduktion på 74,5 dyreenheder. Ændringen foretages i eksisterende stalde. Dog ændres staldsystemet fra spalter og gyllekanaler til dybstrøelse.

Dyreholdets størrelse

Det nuværende og fremtidige dyrehold på Haderslevvej 60 fremgår af tabel 1.

Dyreart	Nuværende		Fremtidig	
	Antal	DE	Antal	DE
Malkeko, tung race, Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	120	165,88		
Kvier/stude tung race (6 -27 mdr.), Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	100	47,62		
Kvier/stude tung race (1-27 mdr.), Dybstrøelse, lang ædeplads med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)			71	30,97
Småkalve, tung race (0-6 mdr.), Dybstrøelse (hele arealet)	30	8,11		
Kødgeder, dybstrøelse			290	41,43
Slagtesvin (31-110 kg), dybstrøelse			20	0,54
Smågrise (7,1-31 kg), dybstrøelse			36	0,17
Årsso, friland			6	1,36
I alt		221,6		74,5

Tabel 1: Husdyrbrugets dyrehold. Dyreenheder er beregnet efter bilag 1 i bekendtgørelse om erhvervs-mæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (BEK. nr. 1318 af 26.11.2015).

² Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (Lovbekendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016) med senere ændringer; bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (bekendtgørelse nr. 44 af 11. januar 2016) samt Miljøstyrelsens digitale husdyrvejledning.

Den nuværende tilladte produktion på ejendommen svarer til 120 malkekøer og 130 opdræt, jf. Ribe Kommunes Lokaliseringsgodkendelse meddelt den 22. oktober 2003.

Besætningslisten i det centrale husdyrregister (CHR) viser et dyrehold på 1 ko. Besætningslisten angiver hvilke dyr der på udtrækstidspunktet den 6. juli 2016 er registreret. Ejendommen er solgt til overtagelse den 1. juli 2016, hvor der jf. nærværende tilladelse er søgt om et nyt dyrehold.

Der stilles vilkår til husdyrbrugets maksimale produktion og til i hvilket omfang produktionen kan tillades af variere.

Driftsbygninger

I forbindelse med ændring sker der intet nybyggeri. Dog sker der en ændring af staldsystemet fra spalter og gyllekanaler til dybstrøelse.

Bygningerne er illustreret på kort 1.

På ejendommen vil der efter ændringen være følgende bygninger, som angivet i tabel 2.

Nr.	Anvendelse	Areal / rumfang
1	Kvæg- og gedestald	1098 m ²
2	Gdestald	394 m ²
3	Lade	552 m ²
4	Maskinhus	261 m ²
5	Møddingsplads	250 m ²
6	Gylletank	750 m ³
7	Gylletank	1041 m ³
8	Plansiloer	3500 m ²

Tabel 2: Bygningsforklaring

Kort 1: Oversigt over ejendommens bygninger.

Husdyrbrugets placering

Husdyrbruget ligger i landzone i område "40-070-190 Landområde omkring Lustrup" i Esbjerg Kommuneplan 2014-2026. Anvendelsen fastlægges til jordbrugsområde med det sigte at fremme erhverv som landbrug, skovbrug, pelsdyravl og lignende. Overflødige landbrugsbygninger kan bruges til andet erhvervsformål af håndværksmæssig karakter uden behov for større udbygning.

Placeringen af husdyrbruget fremgår af kort 2.

Husdyrbruget ligger ca. 197 m fra eksisterende byzoneområde (Damhus) og ca. 284 m til byzone Lustrup. Husdyrbruget ligger ca. 443 m fra nærmeste bolig i samlet bebyggelse (Haderslevvej 84).

Nærmeste nabo Haderslevvej 70 er beliggende ca. 112 m fra husdyrbruget.

Afstandskrav og de aktuelle afstande fremgår af nedenstående tabel 3. Afstanden er målt fra eksisterende stalde, hvis ikke andet er angivet.

Nærmeste	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Nabobeboelse	112 m	Haderslevvej 70	50 m
Lokalplanområde	206 m	Lustrup	50 m
Byzoneområder	197 m	Damhus	50 m
Sommerhusområde	>50 m		50 m
Naboskel	95 m	Naboskel mod øst	30 m

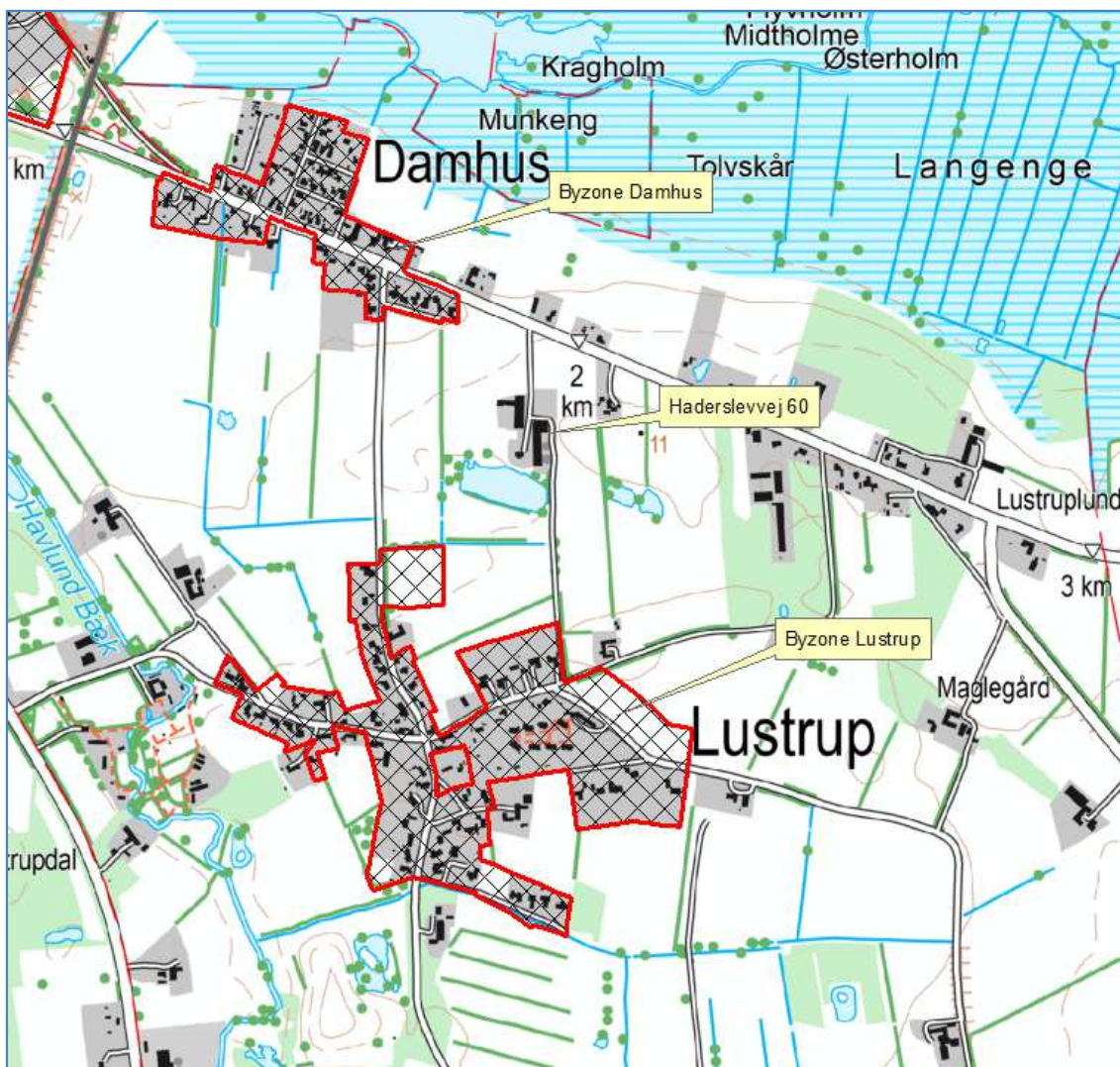
Beboelse på samme ejendom	15 m		15 m
Levnedsvirksomhed	>25 m		25 m
Almen vandindvindingsanlæg	444 m	Boring DGU nr. 140.1254	50 m
Ikke almen vandindvindingsanlæg	512 m	Markvandsboring DGU nr. 140.0641	25 m
Vandløb	299 m	Lustrup Made	15 m
Dræn	>15 m		15 m
Sø	15 m		15 m
Offentlig vej	139 m		15 m
Naturområde omfattet af §7 i husdyrloven	>10 m		10 m

Tabel 3. Oversigt over afstande sammenholdt med afstandskrav i husdyrlovgivningen.

Husdyrbruget opfylder afstandskravene i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug:

- § 6: Afstande til nabobeboelse, eksisterende eller fremtidig byzone- eller sommerhusområde samt områder i landzone der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller til offentlige formål.
- § 7: Forbudszone for etablering, udvidelse eller ændring indenfor 10 m fra nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper.
- § 8: Afstandskrav til vandløb, vandindvindinger, offentlig og privat fællesvej, levnedsmiddelvirksomhed, naboskel og egen beboelse.

Husdyrbruget på Haderselvvej 60 ligger mindre en 300 m fra byzone. Dermed er husdyrbruget omfattet af § 20 i husdyrloven. Det betyder, at ved vurdering af ansøgningen skal det sikres, at risikoen for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne begrænses. Vurdering af evt. gener for omboende fremgår af den miljøtekniske beskrivelse og vurdering under emnerne lugt-, støj-, støv-, flue- og lysgener, affaldsproduktion m.v.

Kort 2. Husdyrbrugets beliggenhed

Gødningsproduktion

Gødningsproduktionen er oplyst i ansøgningen og fremgår af tabel 4.

	Mængder	Opbevaringsanlæg
Flydende husdyrgødning	177 m ³	Gyllebeholder på 750 m ³ . Gyllebeholder på 1.041 m ³ . Kanaler på 300 m ³ .
Dybstrøelse	1.050 m ³	Møddingsplads med kapacitet på 400 m ³

Tabel 4: Opbevaringskapacitet. Gødningsproduktionen er beregnet ud fra, at dyrene er på stald hele året.

Mængden af flydende husdyrgødning er inklusiv drikkevandsspild og andet spildevand der ledes til gyllebeholderen. Afløb fra ensilagesiloer og møddingsplads ledes ligeledes til gyllebeholderne.

Dybstrøelse opbevares hovedsageligt i stalden og kan opbevares på møddingsplads/plansilo. Dybstrøelse kan desuden opbevares i markstak, hvis det er nødvendigt.

Dyrene er udegående det meste af året. Opbevaringskapaciteten for flydende husdyrgødning svarer til mere end 12 måneder, mens opbevaringskapaciteten for fast husdyrgødning/dybstrøelse svarer til min. 9 måneder. Dermed er husdyrgødningsbekendtgørelsens³ krav til opbevaringskapacitet opfyldt.

Oplag af kompost i marken skal ske i overensstemmelse med reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen, der bl.a. fastsætter krav til placering og overdækning af markstakke samt førelse af logbog. Oplag af kompost i marken vurderes at være tilstrækkelig reguleret ved reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen og der fastsættes ikke yderligere vilkår hertil.

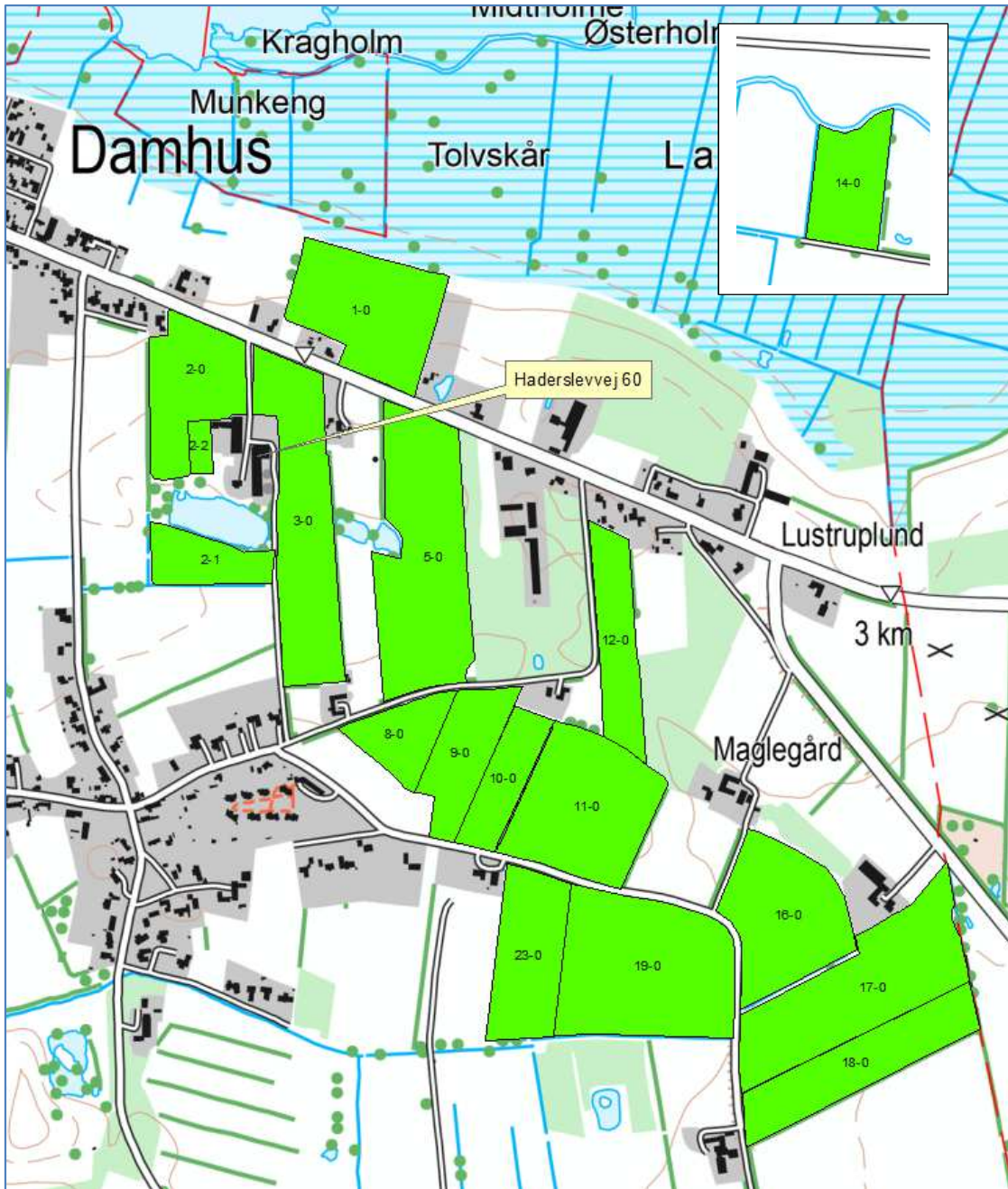
Udbringningsarealer

I ansøgningen indgår 50,8 ha eget udbringningsareal. Der ud over afgræsses ca. 12,8 ha engarealer omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3.

De fleste arealer ligger samlet inden for 1.100 m fra husdyrbruget. Dog ligger et enkelt areal ca. 4,2 km fra ejendommen (vest for Ribe by).

Beliggenheden af husdyrbrugets arealer fremgår af kort 3.

³ Bekendtgørelse nr. 1318 af 26.11.2015 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

Kort 3: Udbringingsarealer

Miljølovgivningen stiller krav om et bestemt forhold mellem den mængde husdyrgødning, der udbringes, og det areal, der er til rådighed for udbringningen (harmoniareal).

Mængden af husdyrgødning der skal udbringes på Haderslevvej 60 og størrelsen af det areal der er til rådighed for udbringningen fremgår af tabel 5.

Indføj en beskrivelse af modtaget og afsat husdyrgødning

	Antal DE
Husdyrgødning ansøgt produktion	74,5
Husdyrgødning modtaget:	

• Husdyrgødning modtaget fra anden ejendom på samme bedrift	+0
• Husdyrgødning modtaget fra andre bedrifter	+0
• Antal DE retur fra biogasanlæg (afgasset gylle)	+0
Husdyrgødning afsat	
• Husdyrgødning afsat til aftalearealer	-
• Afsat ved afgræsning uden for udspretningsarealet	-7,79
• Antal DE leveret til biogasanlæg	-
Antal DE i alt til udbringning på harmoniareal	66,71
	Ha
Ejendommens jordtilliggende (ejet)	50,8
Forpagtet areal	0
Aftalearealer	0
Udbringningsareal i alt	50,8

Tabel 5: Oversigt over DE til udbringning

På en landbrugsbedrift med kvæg/får eller geder, må husdyrgødningsmængden, fra husdyrproduktion på egen bedrift, udbringes i en mængde svarende til 1,7 DE/ha på egne og forpagtede arealer.

Samtidig må der maksimalt udbringes husdyrgødning (inkl. afgasset vegetabilsk biomasse) i en mængde svarende til 170 kg N/ha.

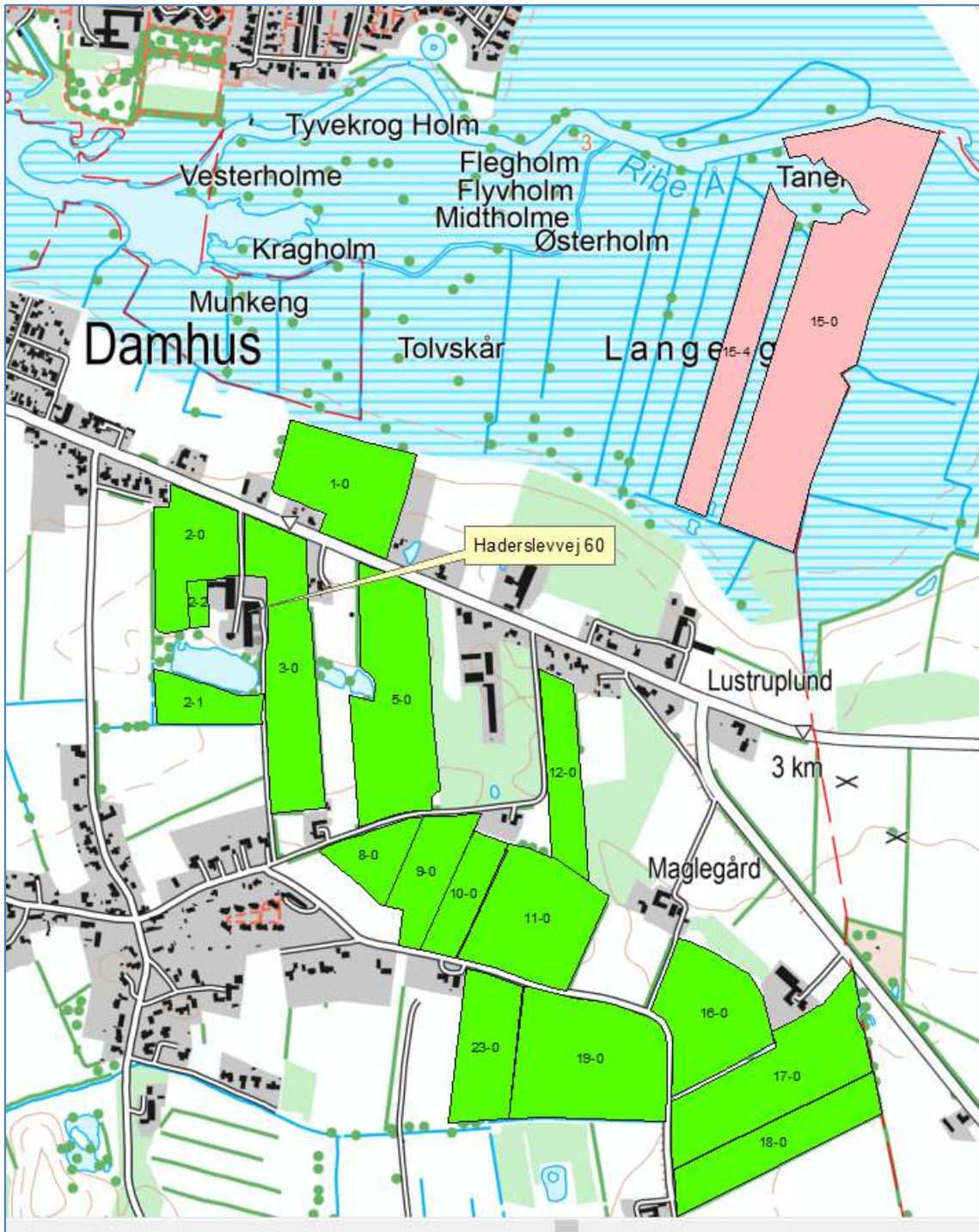
På Haderselvvej 60 må 72,4 DE (kvæg/geder) udbringes med 1,7 DE/ha, og 2,1 DE (svin) må udbringes med 1,4 DE/ha, dvs. det nødvendige harmoniareal svarer til 44,1 ha.

Bedriften råder over 50,8 ha egne arealer. Endvidere overholder bedriften kravet om maksimalt 170 kg N/ha, da der tilføres 133 kg N/ha. Harmonikravet således overholdt.

NaturErhvervstyrelsen er tilsynsmyndighed på harmoniforhold.

Det skal gøres opmærksom på, at der skal respekteres en 25 m dyrknings- gødsknings- og pesticidfri zone i det sydøstligste hjørne af mark 5-0 (matr. nr. 6n Lustrup), se kort 10. De 25 m måles fra vandindvindingsboringen tilhørende Skindermarkens Vandværk, som ligger på arealet ved siden af mark 5-0 (matr. nr. 6u Lustrup).

Bedriften råder desuden over 10,15 ha, som ikke indgår i udbringningsarealet. De to arealer (mark 15-0 og 15-4) er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Kreaturerne afgræsser på disse arealer 3 måneder om året.

Kort 4: Placering af arealer er omfattet af naturbeskyttelseslovens §3 (mark 15-0 og 15-4)

Bedst tilgængelige teknologi (BAT)

I forbindelse med vurdering af en ansøgning efter husdyrlovens § 10, skal kommunen sikre sig, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af "bedst tilgængelig teknologi".

Med begrebet "bedst tilgængelig teknologi" menes den teknik, som mest effektivt giver et højt beskyttelsesniveau for miljøet som helhed og som samtidig er afvejet i forhold til fordele og økonomiske udgifter.

Bedst tilgængelig teknologi er nærmere beskrevet i Miljøstyrelsens teknologibeskrivelser, Landscentrets BAT byggeblade samt BREF-dokumentet for intensivt svinebrug og fjerkræavl. Endvidere har miljøstyrelsen udarbejdet en række vejledende emissionsgrænseværdier, for kvæg, svin og fjerkræ. Fælles for de ovennævnte beskrivelser og vejledninger er, at de omfatter større husdyrbrug (mere end 75 DE).

Esbjerg Kommune vurderer, at principperne i ovennævnte vejledninger også kan anvendes for mindre husdyrbrug, dog under forudsætning af, at miljøgevinsten ved en given miljøteknologi fortsat skal være proportional med omkostning til etablering af miljøteknologien. Esbjerg Kommune vurderer, at omkostningen som udgangspunkt ikke bør overstige 100 kr./kg red. N.

Vurderingen af BAT i forbindelse med ændring på Haderselvvej 60 foretages i forhold til følgende parametre:

1. Begrænsning af ammoniakfordampning fra stald og lager
2. Begrænsning af fosfor, nitrat og ammoniak fra udbringning
3. Management / forbrug af vand og energi

1. Begrænsning af ammoniakfordampning fra stald og lager

Ved det ansøgte etableres der ikke nye stalde, dog ændres staldsystemet fra spalter og gyllekanaler til dybstrøelse.

Dyreholdet er af en størrelse der ikke kan oppebære væsentlige BAT investeringer eller BAT omkostninger. Dyreholdet er desuden udegående store dele af året, hvorfor potentialet for BAT forbedringer mindskes yderligere.

Samlet set vurderes det ansøgte anlæg derfor at leve op til BAT.

I relation til opbevaring af husdyrgødning vurderes det, at det niveau for ammoniakfordampning der er opnåelige ved anvendelse af BAT, allerede er opnået via krav fastsat i gældende lovgivning. Heraf kan nævnes krav om tæt overdækning af gyllebeholder samt krav om overdækning af lagre af fast gødning uden daglige ud-mugning.

På baggrund af ovennævnte vurderer Esbjerg kommune, at det ikke er nødvendigt at stille skærpede krav til staldindretning eller opbevaring af husdyrgødning.

2. Begrænsning af fosfor, nitrat og ammoniak fra udbringning af husdyrgødning

I relation til udledning af fosfor, udvaskning af nitrat og ammoniakfordampning er det Esbjerg Kommunes vurdering, at det niveau der er opnåeligt ved anvendelse af BAT ved udbringning af husdyrgødning, allerede er opnået via krav fastsat i gældende lovgivning. Af de krav der er implementeret i den nuværende lovgivning kan nævnes harmonikrav, hvornår og hvordan husdyrgødning må udbringes, bindende normer for den totale kvælstofanvendelse i markdriften samt krav til kvælstofudnyttelse.

Esbjerg Kommune vurderer således, at det ikke er nødvendigt at stille skærpede krav til fodring og udbringning af husdyrgødning.

3. Management / forbrug af vand og energi

Det er Esbjerg Kommunes opfattelse, at den generelle regulering af landbrugsmæssige aktiviteter, i sig selv vil føre til, at der vil ske implementering af BAT i forhold til management, og forbrug af vand og energi.

Samlet vurdering af anvendelse af "bedst tilgængelige teknologi"

Samlet set vurderer Esbjerg Kommune, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknologi. Det vurderes, at der som følge af BAT redegørelsen ikke er nødvendigt at skærpe det gældende beskyttelsesniveau.

Husdyrbrugets påvirkning af omgivelserne – Lugt, støj, affald mv.

Enhver husdyrproduktion giver anledning til lugt inden for de nærmeste omgivelser. Hvor stort et område der påvirkes af lugt, afhænger af hvor mange dyr der er på ejendommen og hvilken art der er tale om. Desuden spiller vindretning, terræn- og beplantningsforhold ind.

Husdyrproduktion kan herudover give anledning til gener fra støj, støv, fluer og skadedyr, lys og affald. Desuden kan bygningsmæssige ændringer på et husdyrbrug indvirke på den landskabelige oplevelse, såvel som på kulturmiljøet.

Som udgangspunkt vil en ændring af husdyrbrug mindre end 75 dyreenheder ikke vil medføre væsentlige gener for omboende, såfremt husdyrbruget overholder afstandskravene til naboer, byzoneområde m.v.

Husdyrbruget på Haderselvvej 60 overholder de gældende afstandskrav til nabo mv. og ændringen vurderes derfor ikke at medføre gener for omgivelserne i form af lugt, støj, lys, affald fluer og skadedyr. For at sikre mulighed for indgreb stiller Esbjerg Kommune dog generelle vilkår til lugt, støj, skadedyrsbekæmpelse og affald.

Til- og frakørsel til ejendommen vil hovedsageligt ske ad indkørslen mod nord. Der ligger en enkelt nabo umiddelbart over denne indkørsel. Der er desuden en indkørsel syd for ejendommen. Denne transportvej vil hovedsageligt blive anvendt i forbindelse med udbringning af husdyrgødning. Byzonen ligger umiddelbart vest for denne transportvej.

Der er tale om en ekstensiv drift på ejendommen, og derfor vurderes til- og frakørsel kan ske, uden at medføre væsentlige miljømæssige gener for de omboende.

Lugt

Lugt stammer primært fra staldene. Desuden kan lugt forekomme i forbindelse med pumpning, omrøring, tømning af stalde og udbringning af husdyrgødning.

Dyrene er udegående i hele sommerperioden, og formentlig længere end det. Dybstrøelse og den smule flydende husdyrgødning der måtte forekomme, udbringes i foråret i marken og nedpløjes hurtigst muligt.

Staldene er naturlig ventilerede.

Lugtgener fra stalden vurderes på grundlag af beregninger via www.husdyrgodkendelse.dk, hhv. ny beregningsmodel for lugt og "Vejledende retningslinier for vurde-

ring af lugt og begrænsning af gener fra stalde”, udgivet af Foreningen af Miljømedarbejdere i Kommunerne, maj 2002. Vurderingen tager udgangspunkt i den længste geneafstand beregnet efter de to modeller.

I dette tilfælde er lugtberegninger foretaget efter FMK. Resultatet fremgår af tabel 6. Den ukorrigerede geneafstand er den geneafstand, som kan beregnes på baggrund af lugtemissionen fra stalden, mens den korrigerede geneafstand er geneafstanden, hvor der er korrigeret for vindretning og påvirkning fra andre husdyrbrug i det omfang det er relevant. Eventuelle korrektioner i forhold til vindretning og påvirkning fra andre husdyrbrug foretages automatisk i beregningerne via it-ansøgningssystemet.

Områdetype	Ukorrigeret geneafstand	Vægtet gennemsnitsafstand
Byzone	57 m	193 m
Samlet bebyggelse	32 m	588 m
Enkelt bolig	18 m	254 m

Tabel 6: Lugt (foretaget i en scenarieberegning)

Geneafstanden beskriver den afstand fra stalden, hvor lugten er fortyndet så meget, at lugten ikke betegnes som generende (genekriteriet). Genekriteriet fastsættes under hensyntagen til forskellige områders følsomhed overfor lugt. Eksempelvis vil beboere i landområder med tilknytning til landbrugserhverv oftest have en højere tolerancetærskel end beboere i byområder. Genekriteriet gælder ikke for beboelsesejendomme med landbrugspligt.

I forbindelse med ændringen på Haderselvvej 60 skal genekriteriet overholdes i forhold til nærmeste bolig uden landbrugspligt, som er Haderslevvej 70.

Geneafstanden afsættes normalt i centrum af stalden. På Haderselvvej 60 er der flere staldafsnit, der hver bidrager med en lugtemission. Geneafstanden på 18 m kan derfor ikke umiddelbart sammenholdes med afstanden fra stald til nabo. I stedet for at angive et lugtcentrum som et fysisk punkt på et kort, beregnes en vægtet gennemsnitsafstand, som beskriver den reelle afstand mellem staldafsnittene og omboende. Den vægtede gennemsnitsafstand beregnes til 254 m. Da den vægtede gennemsnitsafstand på 254 m er større end geneafstanden til enkelt bolig på 18 m, er genekriteriet for lugt overholdt. Geneafstanden til byzoneområde og samlet bebyggelse er ligeledes overholdt.

Lugt vil kunne registreres udenfor geneafstanden, men i en grad, så man ikke vil karakterisere det som generende. Det vurderes, at staldanlæggene ikke vil medføre lugtgener for naboer. Der stilles vilkår om, at husdyrbrugets drift ikke må give anledning til væsentlige lugtgener.

Støj og transport

De væsentligste støjkloder på et husdyrbrug er staldventilation, støj fra transporter, mv.

Der er ingen særlige støjkloder på ejendommen. Der forekommer intern transport og transport til og fra ejendommen. Da der er tale om en meget ekstensiv drevet bedrift, vil antallet af transporter tilsvarende være lavt.

Transporter vil ske inden for normal arbejdstid, dog kan slagtedyr blive afhentet på andre tidspunkter, afhængigt af vognmandens rute den pågældende dag.

Der er ikke lavet en opgørelse over transporter i nudrift og ansøgt drift, da der kommer ny ejer og en ny produktion på ejendommen. Men i betragtning af, at der har været en malkekvægsproduktion med afhentning af mælk hver eller hver anden dag, vil antallet af transporter falde betragteligt. Den ansøgte produktion vurderes derfor ikke at medføre væsentlige gener for de omboende.

I Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 om "ekstern støj fra virksomheder" anføres ingen grænseværdier for støjbelastningen fra virksomheder ved boliger i det åbne land. Dog anføres, at man som udgangspunkt ved fastsættelse af støjgrænser ved nærmest liggende boliger bør anvende de grænseværdier, der gælder for områder med blandet bolig- og erhvervsbebyggelse. Disse værdier er anvendt i tilladelsen. Der stilles i tilladelsen vilkår om, at en beregning / måling af støjniveauet i omgivelserne kan kræves, såfremt Esbjerg Kommune finder, at eventuelle klager er velbegrundede.

Støv, fluer og skadedyr

Støvgener kan opstå ved håndtering af foder og halm og i særlige tilfælde fra trafik til og fra husdyrbruget.

Der er ingen særlige støvkilder på ejendommen. Håndtering af halm og foder kan støve, men på grund af den store afstand til naboer, vurderes det, at naboer ikke vil være generet af støv.

En del af arealerne er beliggende sydøst for ejendommen, og udbringning af husdyrgødning til disse arealer, vil foregå ad grusvejen mod syd, som ligger tæt på en beboelse i byzone.

Der vil ca. være 16 årlige transporter med husdyrgødning og omtrent det samme antal transporter med høg og græsensilage. Antallet af transporter med udbringning af husdyrgødning falder kraftigt, da dyreholdet reduceres betydeligt. Det vurderes derfor ikke, at ændringen vil medføre forøget støvgener.

Med hensyn til flue- og skadedyrsbekæmpelse sker eventuel nødvendig rottebekæmpelse via den kommunale ordning. Eventuel nødvendig fluebekæmpelse, sker dels via god staldhygiejne og hyppig udmugning ved småkalve, dels ved brug af godkendte bekæmpelsesmidler på økologiske bedrifter såsom snyltehvepse og fælder til udendørs brug.

Det vurderes, at ejendommens skadedyrsbekæmpelse er tilfredsstillende. Der stilles vilkår om, at fluer skal bekæmpes i overensstemmelse, med retningslinjer fra Statens Skadedyrslaboratorium. Ligeledes stilles der vilkår om opbevaring af foder, så der ikke er risiko for tilhold af skadedyr.

Lys

Der er almindelig belysning i stalde og foderlade m.m., som tændes, når der er behov i en arbejdsmæssig sammenhæng.

På grund af den store afstand samt læhegn øst, vest og syd for ejendommen vurderes det, at husdyrbruget ikke vil medføre lysgener for naboer.

Dog stilles der vilkår om, at porte og døre skal være lukkede mellem solnedgang og solopgang, når der er tændt lys i staldene.

Råvarer og hjælpestoffer

Foder i form af hør og halm, kraftfoder, mineraler m.m. opbevares i foderlade. Ensilage kan opbevares i markstak, men det forventes ikke at være behov for det.

Dieselolie opbevares i 1.800 l olietank, som er placeret på fast bund i laden.

Der opbevares ikke kemikalier/sprøjtemidler da ejendommen skal drives økologisk.

I senere afsnit om driftsforstyrrelser og uheld er taget stilling til risici i forbindelse med opbevaring og håndtering af olier og kemikalier.

Affald

Affald fra husdyrbrug kan typisk inddeles i følgende affaldsfraktioner

- Dagrenovation
- Genbrugeligt affald (Pap, papir, jern og metal, tomme olietromler og tanke, tomme plasticsække, paller, malet og lakeret træ).
- Farligt affald (lystofrør og sparepære, spraydåser, pesticidrester, oliefiltre, batterier).
- Klinisk risikoaffald og medicinrester (skalpeller, kanyler og medicinrester).
- Døde dyr.
- Forbrændingseget affald (halmballesnor, papirsække, tomme medicinglas, gamle frønnede bildæk).
- Deponeringseget affald (asbestholdige byggemateriale).

Der vil ikke forekomme store mængder affald ud over almindelig dagrenovation.

Det der måtte komme i form af plastic, pap m.m. afskaffes via kommunal genbrugsplads eller der abonneres på en industricontainer, afhængigt af hvor stort behovet viser sig at være.

Husdyrbrug er omfattet af Esbjerg Kommunes regulativ for husholdningsaffald samt regulativ for erhvervsaffald. Der stilles i miljøgodkendelsen vilkår om, at husdyrbrugets affald skal bortskaffes i henhold til Esbjerg Kommunes gældende regulativer, ligesom der stilles vilkår til opbevarings og håndtering af olie- og kemikalier.

Landskab og kulturmiljø

I den konkrete sager, er der tale om en ændring af dyreholdet, i eksisterende lovlige bygninger. Idet der ikke sker en udvidelse af ejendommens bygningsmasse, er påvirkningen af landskabet uændret, hvorfor hensynet til landskabet ikke tilsidesættes.

Husdyrbrugets påvirkning af omgivelserne - Naturmæssige forhold

I bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse, mv. af husdyrbrug (bekendtgørelse nr. 44 af 11. januar 2016) er der fastlagt beskyttelsesniveauer for ammoniak, fosfor og nitrat i forhold til overfladevand, såvel som i forhold til grundvand, samt for lugt (vurderet ovenfor). Disse beskyttelsesniveauer skal anvendes ved vurdering af om der er væsentlige virkninger på miljøet ved tilladelser og godkendelser efter § 10, 11, 12 og 16 i lov om miljøgodkendelse, mv. af husdyrbrug.

Af bekendtgørelsen fremgår, at kommunen for hver ansøgning skal foretage en konkret vurdering, samt at der på den baggrund i særlige tilfælde kan stilles vilkår, der rækker udover det i bekendtgørelsen fastsatte beskyttelsesniveau. Det vil være

tilfældet, hvis der er naturområder, som kommunen vurderer ikke beskyttes tilstrækkeligt af det fastlagte beskyttelsesniveau.

Ligeledes påhviler det kommunen at vurdere konkret, om en ansøgt aktivitet vil være i overensstemmelse med Habitatdirektivforpligtelserne. Ifølge bekendtgørelsen om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter⁴, skal der foretages en vurdering af, om projektet i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde væsentligt. Desuden skal der ske en vurdering af om det ansøgte projekt kan beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i Habitatdirektivets bilag IV eller ødelægge de plantearter der er optaget i Habitatdirektivets bilag IV.

Ammoniak - naturbeskyttelsesområder

Der er ingen generelle standardkrav om reduktion af ammoniak i husdyrsager under 75 DE.

Samlet falder ammoniakfordampningen fra 2.194 kg N/år til 512 kg N/år.

På ejendommen Haderslevvej 60 sker der påvirkning af omgivende naturområder gennem emission af ammoniak fra anlægget og gennem tab af næringsstoffer fra udbringningsarealerne. De følgende afsnit belyser konsekvenserne af næringsstofpåvirkningen for nationalt og internationalt beskyttede naturområder og arter.

Ud fra nedenstående redegørelse vedrørende ammoniakpåvirkning fra anlæg og påvirkning fra markbidrag vurderer Esbjerg Kommune samlet set, at tilladelsen med de stillede vilkår ikke vil medføre væsentlige negative konsekvenser for omkringliggende Natura 2000-områder eller de arter og naturtyper, områderne er udpegede for at beskytte. Ligeledes vurderes tilladelsen med de stillede vilkår, ikke at medføre væsentlige tilstandsændringer af § 3-beskyttede naturtyper eller væsentlige påvirkninger af yngle- og rasteområder for de strengt beskyttede bilag IV-arter.

Vurderingen forudsætter, at følgende vilkår efterleves:

Vilkår for Haderslevvej 60

- Omkring søerne på markerne nr. 2-0, 2-1, 2-2 og 5-0 skal der etableres en dyrknings-, gødsknings- og sprøjtefri bræmme på 10 meter for at sikre rasteområde for bilag IV-arten løgfrø. Der må inden for denne bræmme ikke ske nogen former for jordbearbejdning. Se kort 6.
- Mark 14-0, 15-0 og 15-4 må afgræsses med op til 0,7 DE/ha/år
- Mark 14-0 må afgræsses med 1 ungkreatur/ha fra 28. maj eller 2 ungkreatur/ha fra 5. juni. To ungkreaturer (2 kalve, 2 kvier eller en af hver) er beregnet til at svare til hhv. 4 køer, 4 stude, 1 hest eller 8 får. ⁵Der må først tages slæt fra 15. juli.
- Der må ikke ske tilskuds fodring på eller indenfor 15 meter af den beskyttede natur på markerne 14-0, 15-0 og 15-4.

Ammoniakpåvirkning af § 3-naturområder indenfor 1.000 meter fra anlæg

Der ligger flere § 3-beskyttede naturområder indenfor 1.000 m fra ejendommens anlæg. Der er tale om flere enge, moser og søer. Ud fra den beregnede deposition på arealer op til 1.000 m væk er det vurderet, at depositionen på naturområder

⁴ Bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (§ 7 og § 11).

⁵ Fugle i Tøndermarsken – bestandsudvikling og landbrug. Tema-rapport fra DMU, 35/2000.

længere væk end 1.000 m vil være meget lille, og derfor som hovedregel ikke vil kunne medføre væsentlig påvirkning af naturområderne. Kun undtagelsesvist og ved meget store husdyrbrug vil det være nødvendigt at stille vilkår for beskyttelse af naturlokaliteter beliggende længere væk end 1.000 m fra anlægget, hvilket ikke vurderes at være nødvendigt i nærværende sag.

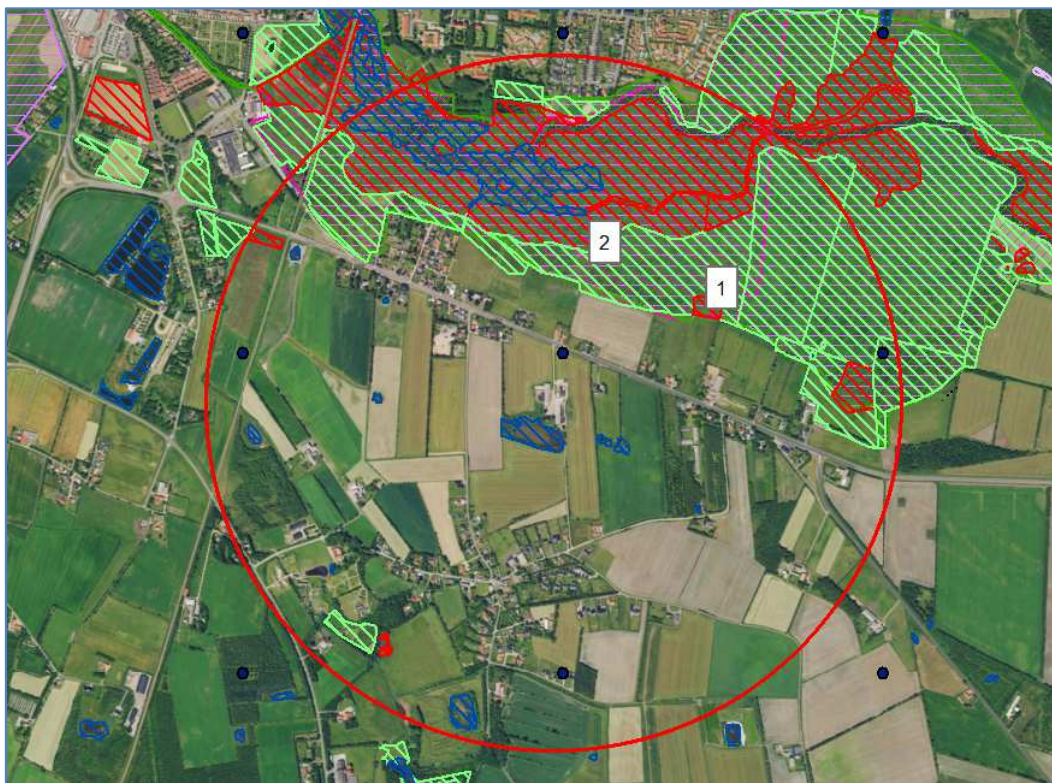
Baggrundsbelastningen med luftbåren kvælstof er på gennemsnitligt 16,2 kg N/ha/år i Esbjerg Kommune. Der kan dog være væsentlige lokale variationer. Omkring Haderslevvej 60 er baggrundsbelastningen på gennemsnitlig 16,1 kg N/ha/år.

Det fremgår af forarbejderne til husdyrloven (lovforslag L12 og efterfølgende lov nr. 122/2011) og gældende praksis hos Natur- og Miljøklagenævnet (jf. NMK-132-00091 og NMK-132-00109), at overholdelse af husdyrlovens beskyttelsesniveau som altovervejende hovedregel vil være tilstrækkeligt til, at undgå væsentlig miljøpåvirkning med ammoniak. Det kan dog i helt særlige tilfælde, herunder i særlig grad hvis Natura 2000-kortlægningen ikke er korrekt, være behov for at foretage en konkret vurdering efter habitatreglerne.

I den konkrete sag vurderes det ud fra Esbjerg Kommunes kendskab til området og den stedlige kortlægning, at der ikke er grund til at tro, at kortlægningen er utilstrækkelig. På den baggrund vurderes det, at omkringliggende habitatnaturtypelokaliteter ikke lider skade ved det ansøgte.

Vurdering i forhold til kategori 1,2 og 3 natur

De nærmeste sårbare naturområder inden for 1.000 m fra anlægget er blevet nummereret med et tal svarende til punkterne angivet på oversigtskortet (kort 5).

Kort 5: Anlægget med omkringliggende naturområder og nummererede naturpunkter. Cirklen har en radius på 1.000 m.

I tabel 7 ses en oversigt over naturpunkterne med angivelse af mer- og totaldeposition, afstand til anlæg, andre husdyrbrug, der bidrager kumulativt samt naturkategori og beskyttelsesniveau. Naturkategori defineres som i bilag 3 i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse af husdyrbrug, der også fastsætter beskyttelsesniveauet for henholdsvis kategori 1, 2 og 3 natur.

Naturpunkt (nr. og naturtype)	Merbelastning (kg N/ha/år)	Totalbelastning (kg N/ha/år)	Afstand fra anlæg (m)	Naturkategori	Kumulation*	Beskyttelsesniveau**
1. mose og Habitatnaturtype 7330, rignær.	-0,4	0,1	443	1/3	0	Maksimal tilladt totaldeposition afhængig af antal husdyrbrug i nærheden: 0,7, 0,4 eller 0,2 kg N/ha/år.
2. Habitatnaturtype 7330, rignær.	-0,4	0,1	407	1	0	Maksimal tilladt totaldeposition afhængig af antal husdyrbrug i nærheden: 0,7, 0,4 eller 0,2 kg N/ha/år.

Tabel 7. Naturpunkter med beregnet ammoniakbelastning.

* Antal andre husdyrbrug der bidrager til kumulation.

**Jf. husdyrgodkendelses-bekendtgørelsens bilag 3.

For husdyrbrug over 15 DE gælder, at disse ikke må etableres, udvides eller ændres, såfremt de ligger mindre end 10 m fra de naturområder, der er nævnt i husdyrgodkendelseslovens § 7 (kategori 1 og 2 natur). I den konkrete sag ligger der ikke naturområder omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 7 inden for 10 m fra anlægget.

Som det fremgår af tabellen, sker der ved det ansøgte afsætning af ammoniak på lokaliteterne 1 og 2, der vurderes at være kategori 1-natur. Af tabellen, fremgår det, at der ikke sker et kumulativt bidrag med ammoniak fra andre husdyrbrug. Husdyrlovens beskyttelsesniveau er overholdt og Esbjerg Kommune vurderer, at der ikke er behov for at stille skærpede vilkår for at begrænse kvælstofdepositionen på lokaliteterne.

Det fremgår af tabel 7, at der sker afsætning af ammoniak på lokaliteterne med nummer 1, der vurderes at være kategori 3-natur. Da beskyttelsesniveauet i forhold til kategori 1-natur er overholdt vil husdyrlovens beskyttelsesniveau også være overholdt i forhold til kategori 3-natur.

Kategori 3-naturlokaliteter, som omfatter mose, kan ifølge husdyrloven sikres mod merbelastning med ammoniak, der overstiger 1,0 kg N/ha/år. Det vurderes, at overholdelse af dette beskyttelsesniveau er tilstrækkeligt til at sikre mod tilstandsændring af lokaliteterne og er i overensstemmelse med gældende miljøklagenævnspraksis på området (jf. NMK-132-00522).

Der er ingen kategori 2 natur i nærheden af anlægget. Husdyrlovens beskyttelsesniveau er således overholdt.

Vurdering i forhold til naturlokaliteter ikke omfattet af kategori 1-3

Husdyrlovens beskyttelsesniveau omfatter langt størsteparten af de naturbeskyttede lokaliteter, der findes i det åbne land. Der er dog enkelt lokalitetstyper, der ikke er omfattet. Det drejer sig i den konkrete sag om nogle søer og ferske enge omkring anlægget.

Der er registreret flere søer indenfor 1.000 m fra anlægget (kort 5). For små søer i agerlandet gælder generelt, at de er fosforbegrænsede, og at det derfor primært er tilførsel af fosfor via overfladeafstrømning fra omgivelserne, der påvirker dem. Det vurderes derfor, at ammoniakpåvirkning af søerne fra anlægget vil være af mindre betydning og ikke væsentlig.

For de omkringliggende ferske enge gælder, at der er registreret særligt ammoniakfølsomme naturtyper på arealerne to steder, som begge er behandlet ovenfor som naturpunkt 1 og 2. På der øvrige enge, vurderes der ikke at være særligt ammoniakfølsomme naturtyper.

Det vurderes samlet, at der ikke vil ske væsentlig påvirkning af naturlokaliteter, som ikke er omfattet af kategori 1-3 ved det ansøgte. Esbjerg Kommune vurderer derfor, at der ikke er grund til at stille skærpede vilkår til ammoniakreduktionen.

Bilag IV-arter

I forbindelse med miljøvurderingen af et husdyrbrug skal der ske en særlig vurdering mht. forekomst af bilag IV-arter. Vurderingen skal, jf. gældende klagenævnspraksis, tage udgangspunkt i anlæggets påvirkning af omgivelserne.

I den konkrete sag er der kendskab til bilag IV-arter indenfor 1.000 meter fra anlægget. Det drejer sig om løgfrø. Da der, som det fremgår af ovenstående, ikke forventes at ske væsentlig påvirkning af de lokaliteter arterne bruger som yngle- eller rastesteder, vurderes det, at beskyttelseshensynet til arten ikke er tilsidesat. Der henvises til tilladelsens afsnit om bilag IV arter.

Samlet vurdering af ammoniakpåvirkning af omgivende natur

De beregnede belastninger af de omgivende naturlokaliteter er lavere end husdyrlovens beskyttelsesniveau, således som det er fastlagt i bilag 3 til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen. Husdyrlovens beskyttelsesniveau er således overholdt.

På grundlag af ovenstående gennemgang af påvirkning for de enkelte naturpunkter, beskyttede arter, samt vurderingen vedrørende kumulative effekter fra omgivende husdyrbrug, vurderes det, at der ved det ansøgte ikke vil ske væsentlig påvirkning af natur omkring anlægget.

Ammoniakpåvirkning af Natura 2000-områder fra anlæg

Påvirkningen af naturområder ved ammoniak mere end 1.000 m fra anlægget vurderes som tidligere nævnt at være så lille, at den ikke kan forventes at have væsentlig betydning.

Det nærmeste Natura 2000-område ligger ca. 294 m fra anlægget. Det drejer sig om habitatområde nr. 78 – Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde, fuglebeskyttelsesområde nr. 51 – Ribe Holme og enge med Kongeåens udløb og Ramsar område nr. 27 – Vadehavet. Området modtager en totaldeposition på 0,1 kg N/ha/år fra ejendommen. Dette inkluderer en merbelastning på -0,4 kg N/ha/år i forbindelse med ansøgningen.

Selvom belastningen er lille, påhviler det altid den godkendende myndighed at sikre at de særlige beskyttelsesinteresser der er forbundet med internationale naturbeskyttelsesområder. Med afsæt i Waddenzee-dommen (EF-domstolens dom af 7. september 2004 i sag C-127/02) fastlægges det, at der skal foretages en konsekvensvurdering hvis det ikke på baggrund af objektive kriterier kan udelukkes, at

projektet i sig selv eller i sammenhæng med andre planer eller projekter kan påvirke habitatområdet væsentligt eller når projektet risikerer at skade områdets bevaringsmålsætning.

En konsekvensvurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 indebærer, at alle de aspekter af et projekt, som i sig selv eller i sammenhæng med andre planer eller projekter kan påvirke bevaringsmålsætningen, skal identificeres før projektets godkendelse under hensyn til bedste videnskabelige viden på området. Der kan kun meddeles godkendelse af et projekt, hvis miljømyndigheden ud fra konsekvensvurderingen har opnået vished for, at projektet ud fra et videnskabeligt synspunkt, ikke har skadelige virkninger på habitatområdets integritet.

Tilladelsen gives med afsæt i det beskyttelsesniveau, der er fastlagt i bilag 3 til Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. Overholder husdyrbruget beskyttelsesniveauet i bilag 3, vil det jf. principiel klagenævnsafgørelse (NMK-132-00109) som hovedregel medføre, at husdyrbrugets ammoniakpåvirkning af omgivende Natura 2000-områder er uvæsentlig.

Det er Esbjerg Kommunes opfattelse, at der ikke er forhold der gør, at hovedreglen skulle være tilsidesat. I vurderingen er der lagt vægt på, at den stedlige kortlægning af habitatnaturtyper vurderes at være retvisende. Der er således ikke grund til at tro, at der findes ukortlagte habitatnaturtyper omkring anlægget. Områdernes bevaringsmålsætning fremgår af de vedtagne Vand- og Natura 2000-planer. Af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 fremgår følgende: *"I de forslag til Natura 2000-planer, der er sendt i høring i september 2010, fremgår det, at reduktion af kvælstofdeposition på Natura 2000-områdernes habitatnaturtyper forventes at ske gennem en kommende ændring af husdyrgodkendelsesloven. Med overholdelse af beskyttelsesniveauerne fastlagt i denne bekendtgørelse gennemføres den nævnte reduktion af kvælstofdepositionen på de sårbare naturområder i Natura 2000-områderne. I forhold til de forslag til vandplaner efter miljømålsloven, der er blevet sendt i høring samtidig med forslag til Natura 2000-planer, indgår miljøgodkendelse af husdyrbrug som bidrag til opfyldelsen af planernes miljømål ved overholdelse af de i denne bekendtgørelses fastlagte beskyttelsesniveauer. Vand- og Natura 2000-planerne giver derfor ikke i sig selv anledning til en skærpelse af beskyttelsesniveauerne nedenfor."*

Med hensyn til de nævnte fuglebeskyttelsesområde og Ramsar-område, vurderer Esbjerg Kommune, at ammoniakdepositionen fra anlægget ikke vil medføre påvirkning af de fuglearter områderne skal beskytte (udpegningsgrundlaget fremgår af bilag 2). I vurderingen er der lagt vægt på, at anlægget ikke vurderes at give anledning til tilstandsændring af de omgivende naturområder og dermed levesteder for fuglene.

I den konkrete sag vurderer Esbjerg Kommune samlet ud fra ovenstående afsnit vedrørende vurdering af naturområder inden for 1.000 m fra anlæg, herunder den kumulative effekt fra andre ejendomme, at der ikke vil ske en væsentlig påvirkning af Natura 2000-områder eller de arter og naturtyper områderne er udpeget for at beskytte. Kommunen bemærker endvidere, at beskyttelsesniveauet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 er overholdt. Kommunen finder derfor ikke, at der er grundlag for at stille skærpede vilkår eller meddele afslag hvad angår ammoniakpåvirkning af Natura 2000-områder fra anlægget.

Påvirkning af naturområder gennem markbidrag

Udbringningen af husdyrgødning påvirker en række arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Det sker ved udbringning af husdyrgødning på arealer grænsende op til naturområderne.

En del af bedriftens udbringningsarealer ligger langt fra naturlokaliteter eller Natura 2000 områder. For disse marker gælder, at der ikke kan forventes en væsentlig påvirkning af omgivende naturlokaliteter ved almindelig markdrift, hvorfor de ikke behandles nærmere.

Markerne, der ligger i forbindelse med naturlokaliteter eller er omfattet af en § 3 registrering, behandles mere detaljeret herunder i tabel 8.

Endvidere ligger nogle af markerne i Natura 2000-område eller tæt herved, og kan derfor påvirke det internationale naturbeskyttelsesområde. For disse marker skal der ske en vurdering af, om driften vil påvirke de omgivende Natura 2000-områder væsentligt.

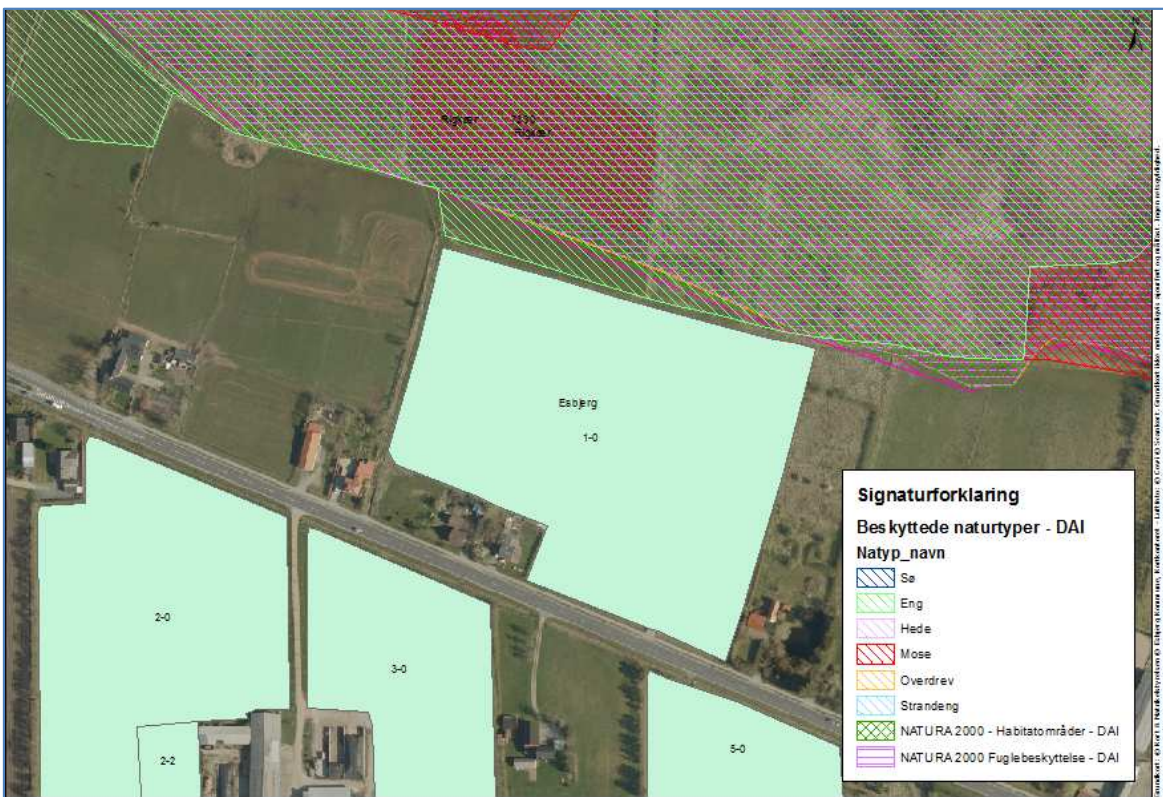
I Esbjerg Kommune forekommer der adskillige dyrearter optaget på habitatdirektivets bilag IV. Esbjerg Kommune vurderer, at beskyttelsen af disse arter i forbindelse med tilladelser og godkendelser, primært skal ske via regulering af ammoniakemissionen fra selve anlægget. Udbringningen af husdyrgødning på arealerne er underlagt den generelle regulering gennem naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1, nr. 1, og husdyrgødningsbekendtgørelsens § 41, samt er tilknyttet selvstændigt strafansvar. Mange søer i det åbne land er omfattet af vandløbslovens § 69, der stiller krav om en 2 meter dyrknings- og jordbearbejdningfri bræmme omkring alle søer med hhv. tilløb, afløb, dræn eller flere lodsejere. Da netop de mindre søer ofte er yngle- og rastesteder for bilag IV-arter (arterne strandtudse, spidssnudet frø, stor vandsalamander og grøn mosaikguldsmed er tilknyttet søer) vurderes denne generelle regulering at være væsentlig for beskyttelsen af bilag IV-arterne. Med hensyn til forekomster i den konkrete sag, henvises der til afsnittet om bilag IV-arter.

Markerne 2-0, 2-1, 2-2, 3-0 og 5-0 grænser op til søer, der potentielt kan være yngle- og rasteområde for bilag IV-arten løgfrø. Da løgfrøen i dagtimerne raster nedgravet i nærheden af ynglevandhullerne, stilles der vilkår til, at der skal etableres en 10 meter dyrkningsfri bræmme omkring søerne ved markerne nr. 2-0, 2-1, 2-2 og 5-0 for at sikre løgfrøens rasteområde. Bræmmen må ikke gødskes, sprøjtes, omlægges eller på anden måde jordbearbejdes. Der må gerne ske afgræsning eller høslæt inden for bræmmen. Ved mark 3-0 stilles der ikke vilkår til bræmmer, da der vurderes at være en naturlig bræmme, der sikrer løgfrøens rasteområde.

Bredden af bræmmen måles fra søens kronekant på samme måde som 2 m bræmmer omkring vandløb. Det vil sige fra overgangen mellem det skrånende terræn mod søen, til det flade terræn der normalt kan jordbearbejdes. Hvis der ikke er en tydelig kronekant, måles der fra overgangen mellem bevoksning af vand- og sumpplanter og egentlige landplanter.

Kort 6: Udbringningsarealer der grænser op til potentielle rastesteder for bilag IV-arten løgfrø, hvor der stilles vilkår til 10 meter dyrkningsfri bræmmer. Bræmmerne er markeret med gult.

Kort 7: Udbringningsareal nord for ejendommen der grænser op til beskyttet natur og Natura 2000.

Mark nr.	Naturtype/habitat-natur	I Natura 2000	Vurdering	Vilkår
1-0	Eng	Ja	Særligt kvælstoffølsomt. Den ansøgte drift vurderes ikke at give anledning til en merbelastning	Ingen
5-0	Sø	Nej	Potentielt kan være yngle- og rasteområde for bilag IV-arten løgfrø	10 meter dyrkningsfri bræmme
2-0, 2-1 og 2-2	Sø	Nej	Potentielt kan være yngle- og rasteområde for bilag IV-arten løgfrø	10 meter dyrkningsfri bræmme
17-0	Sø	Nej	Ikke særligt kvælstoffølsomt	Ingen

Tabel 8: Vurdering af marker der grænser op til natur.

Samlet vurdering af påvirkning fra markdrift

Det vurderes, at der ved almindelig lovlig markdrift på bedriftens udbringningsarealer, ikke vil ske væsentlig påvirkning af omkringliggende naturområder, herunder internationale naturbeskyttelsesområder eller arter på habitatdirektivets bilag IV, såfremt de stillede vilkår respekteres.

Afgræsning af arealer udenfor udbringningsarealet

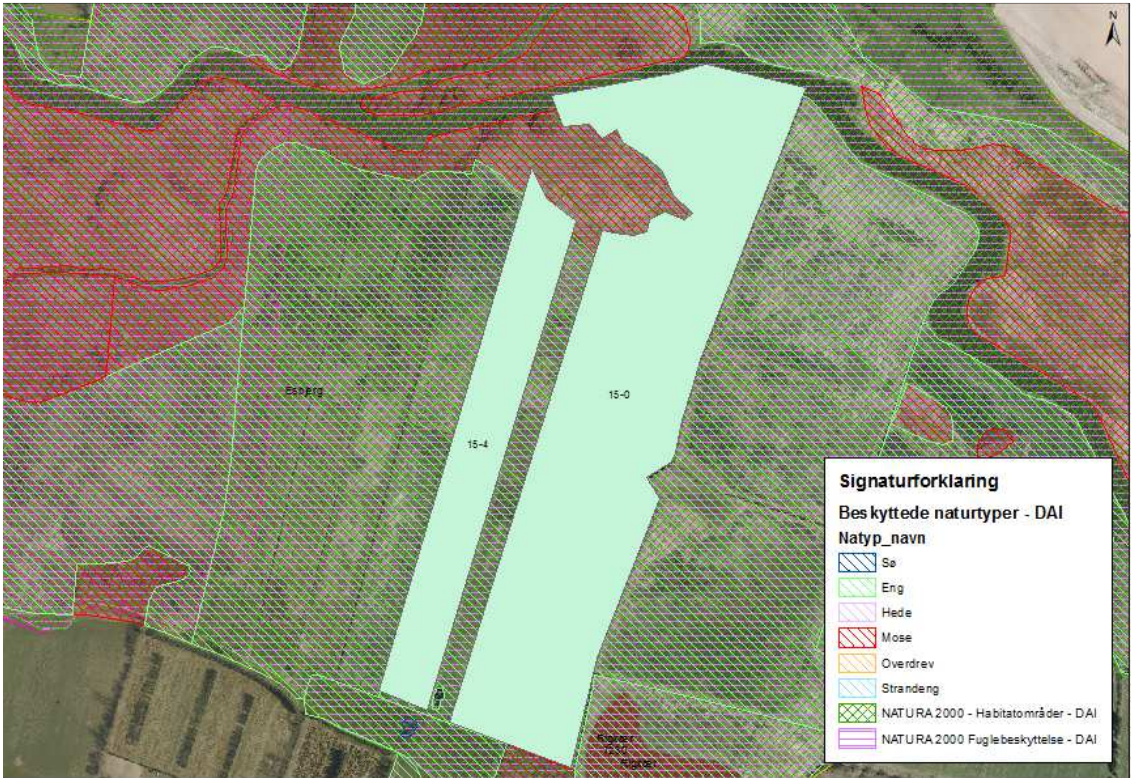
Der sker eller kan ske afgræsning af markerne 14-0, 15-0 og 15-4. For disse marker gælder, at de er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 som beskyttede enge.

Der stilles vilkår til:

- Mark 14-0, 15-0 og 15-4 må afgræsses med op til 0,7 DE/ha/år (se kort 8 og 9).
- Mark 14-0 må afgræsses med 1 ungkreatur/ha fra 28. maj eller 2 ungkreatur/ha fra 5. juni. To ungkreaturer (2 kalve, 2 kvier eller en af hver) er beregnet til at svare til hhv. 4 køer, 4 stude, 1 hest eller 8 får. ⁶Der må først tages slæt fra 15. juli.
- Der må ikke ske tilskuds fodring indenfor 15 meter fra de beskyttede naturarealer der ligger i forbindelse med markerne 14-0, 15-0 og 15-4.

For markerne 14-0, 15-0 og 15-4 gælder, at de er beliggende i Natura 2000-område (habitatområde nr. 78 – Vadehavet med Ribe å, Tved å og Varde Å vest for Varde, fuglebeskyttelses nr. 51 – Ribe Holme og enge med Kongeåens udløb og Ramsarområde nr. 27 - Vadehavet).

⁶ Fugle i Tøndermarsken – bestandsudvikling og landbrug. Tema-rapport fra DMU, 35/2000.

Kort 8: Afgræsnings-/slet-arealer ved Ribe Østerå.

Kort 9: Afgræsnings-/slet-arealer ved Ribe Holme.

Andre forhold

Ingen af bedriftens udspretningsarealer er omfattet af en MVJ-ordning.

Ingen af bedriftens arealer er beliggende i fredet område.

I forbindelse med flere udbringningsarealer findes beskyttede sten- og jorddiger. Det vurderes i den sammenhæng, at tilførsel af husdyrgødning til markerne ikke vil føre til, at beskyttelsesinteresserne forbundet med digerne vil blive tilsidesat.

Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter)

Af habitatdirektivets bilag IV fremgår en række særlige dyre- og plantearter, der kræver streng beskyttelse. Esbjerg Kommune har konkret vurderet det ansøgte projekt i forhold til, hvorvidt dyrearternes yngle- og rasteområder kan beskadiges i arternes naturlige udbredelsesområde, og hvorvidt plantearterne kan blive ødelagt som følge af det ansøgte. Til vurderingen af arternes udbredelse og levesteder er anvendt "Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV" (faglig rapport nr. 635 fra Danmarks Miljøundersøgelser) og kommunens øvrige kendskab til arternes forekomst. De danske arter på habitatdirektivets bilag IV kan endvidere ses i denne tilladelses bilag 2.

Ud fra det generelle kendskab til arternes forekomst i Esbjerg Kommune vurderes det, at der kan være odder, snæbel, marsvin, vandflagermus, sydflagermus, pipistrel flagermus, markfirben og spidssnudet frø indenfor lokalområdet. Derudover er der specifikt kendskab i kommunen til forekomster af grøn mosaikguldsmed (ca. 8,4 km NV for anlægget), grøn kølleguldsmed (ca. 9,4 km NV for anlægget), strandtudse (ca. 13,2 km NV for anlægget), løgfrø (ca. 484 m SØ for anlægget), stor vandsalamander (ca. 17,2 km N for anlægget) og birkemus (ca. 1,2 km SV for anlægget).

Vedrørende arterne grøn mosaikguldsmed, grøn kølleguldsmed, birkemus, stor vandsalamander, løgfrø, strandtudse og spidssnudet frø vurderer Esbjerg Kommune, ud fra afstanden til de kendte forekomster og jf. gennemgangen vedrørende påvirkning af naturområder fra ammoniakdeposition fra anlæg, at der ikke vil ske væsentlig påvirkning af arternes yngle- og rastesteder ved det ansøgte.

Flagermus benytter ofte hulheder i træer eller huse som opholdssted om dagen og under vinterdvalen. Føden består af insekter som fanges i luften nær vådområder, marker, skove og levende hegn. De enkelte arter af flagermus har forskellige præferencer mht. fødesøgningsområde og sommer- og vinterophold. Der er ingen registreringer af flagermus nær ejendommens anlæg, men det kan ikke udelukkes at én eller flere arter kan raste eller yngle i området omkring anlægget. Det ansøgte vurderes ikke at have en negativ indflydelse på flagermus, da hverken opholdssteder eller fødegrundlag påvirkes ved etablering og driften af anlægget.

Især solbeskinnede skrånninger med veldrænet jord og lav vegetation kan være potentielle yngle- eller rasteområder for markfirben. Det ansøgte vurderes ikke at have en negativ effekt på en eventuel bestand af markfirben, da potentielle yngle- og rastesteder ikke bliver påvirket ved etablering og drift af ejendommens anlæg.

Odder er tilknyttet vandløb og søer, hvor de søger føde. Opsplitning af bestande og levesteder, forstyrrelser fra friluftsliv og anlægsarbejder samt ødelæggelse og forringelse af yngle- og rasteområder kan true odderen. Det vurderes jf. vurderingerne i afsnittet om påvirkning af omgivende natur ammoniak fra anlægget, at det ansøgte ikke vil give anledning til en væsentlig påvirkning af vandløb og søer i nærheden af ejendommens anlæg herunder evt. raste- og ynglesteder for odder ved Ribe Østerå.

Arterne snæbel og marsvin er tilknyttet Vadehavet og tilhørende vandløb. Disse arters yngle- og rastesteder kan, grundet deres særlige karakter og udstrækning, ikke forventes at blive påvirket væsentligt af ammoniakemissionen fra husdyrbruget. Det vurderes derfor, at det ansøgte ikke vil give anledning til væsentlig påvirkning af de omgivende vandløb og marine områder (Vadehavet), som de nævnte arter benytter som raste- og ynglesteder.

Samlet konkluderes det på baggrund af ovenstående vurderinger, at projektet ikke vil beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområder for de forekommende bilag IV-dyrearter. Der kendes ikke til forekomster af bilag IV-plantearter som kan påvirkes eller ødelægges af projektet.

Nitrat til overfladevand – marine områder, vandløb og søer

I ansøgningen indgår 50,8 ha ejet udbringningsareal.

Beskyttelsesniveauet for nitrat til overfladevand inddeler oplande til sårbare Natura 2000 områder i nitratklasse 1, 2 eller 3. Indenfor nitratklasse 1-3 er der fastsat skærpede krav til den maksimale mængde husdyrgødning, som må udbringes pr. hektar. Udenfor nitratklasseområderne gælder de generelle harmoniregler.

Ingen af bedriftens ejede arealer er placeret indenfor oplande, der er klassificeret som nitratklasse 1, 2 eller 3. For husdyrbrug med kvæg, får eller geder må der udbringes en mængde på 1,7 dyreenheder per hektar. I den konkrete sag vil der blive udbragt en gennemsnitlig mængde svarende til 1,4 dyreenhed per hektar.

I ansøgningskemaet beregnes udvaskningen fra ejede og forpagtede arealer. Ifølge beskyttelsesniveauet for nitrat beregnes den maksimale tilladte udvaskning til 86,6 kg N/ha. I den konkrete ansøgning er der en udvaskning på 61,0 kg N/ha, og dermed er beskyttelsesniveauet overholdt.

Marine områder:

Bedriftens ejede og forpagtede arealer afvander via mindre vandløb til vandløbssystemet Ribe Å og til Vadehavet (Knudedyb). Ribe Å er udpeget som habitatområde (nr. 78) og den marine del af Vadehavet er udpeget som habitatområde (nr. 78), fuglebeskyttelsesområde (nr. 57) og ramsarområde (nr. 27). Ydermere er store områder langs Vadehavets kyster udpeget som Natura 2000-områder (se bilag 2). På udpegningsgrundlaget for disse Natura 2000 områder vurderes flere marine arter og naturtyper at være følsomme overfor tilførsel af kvælstof.

Den primære konsekvens af tilført kvælstof til de marine områder sker gennem en øget primærproduktion af planktonalger, som kan medføre øget iltforbrug, nedsat iltkoncentration, svovlbrinte-dannelse, udskygning m.v. Herved kan primærproduktionen ved særligt bundfloraen påvirkes negativt. F.eks. er en række fugle afhængige af tilstedeværelsen af ålegræs (*Zostera* sp.) og anden makroflora i Vadehavet. Ålegræs kan ses som et eksempel på primærproducenter som påvirkes både direkte og indirekte af næringsstofudvaskning, og som påvirker de højere trofiske niveauer i Vadehavet. Bl.a. er nogle arter fugle (Lysbuget knortegås, Mørkbuget knortegås, Pibeand) direkte afhængige af ålegræs som fødegrundlag, og mange flere fuglearter fouragerer på fisk og invertebrater, som er afhængige af ålegræsbankernes tilstedeværelse. Endelig er ålegræsarterne blandt de betydeligste karakterarter for flere naturtyper fra udpegningsgrundlaget (1110, 1130 og 1160, og 1140 kan også bestå af ålegræssamfund⁷) i Vadehavet. Ålegræsbankerne i Vadehavet er bl.a. i basisanalysen vurderet, at have en reduceret udbredelse i forhold til

⁷ Interpretation manual of European Union habitats – EUR27. Europakommissionen juli 2007.

deres potentiale (jf. historiske kilder), hvilket indikerer en ugunstig tilstand for arter og naturtyper afhængige af denne art.

Tilførsel af næringsstoffer kan påvirke vandmiljøet, og arter og naturtyper i Natura 2000-områderne. For de fleste marine områder vurderes kvælstof at spille den afgørende begrænsende rolle, mens fosfor ikke vurderes at være begrænsende for primærproduktionen og vandmiljøet i marine områder generelt. Dette vurderes også at være tilfældet for vandmiljøet i Vadehavet, bl.a. baseret på overvågningsdata og rapporter fra DMU og de tidligere amter^{8 9 10}.

Kommunen har vurderet det aktuelle projekts tilførsel af kvælstof til Vadehavet. Vurderingen er foretaget på baggrund af Miljøstyrelsens digitale vejledning om miljøgodkendelse af husdyrbrug¹¹.

Miljøstyrelsens vejledning fastlægger afskæringskriterier for skadesvirkning. Nitratudvaskningen fra et husdyrbrug vurderes ikke at medføre skadesvirkning på overfladevande, herunder Natura 2000-områder samt yngle- eller rasteområder for beskyttede arter, såfremt afskæringskriterierne er overholdt. Afskæringskriteriets punkt 1 omfatter en vurdering af, om det ansøgte i forbindelse med andre planer og projekter vil kunne have en skadesvirkning. Afskæringskriteriet punkt 2A/2B omfatter en vurdering af, om det ansøgte i sig selv vil kunne have en skadesvirkning.

Påvirkning fra projektet i kumulation med andre planer og projekter

Afskæringskriteriet for så vidt angår påvirkning fra projektet i kumulation med andre planer og projekter (punkt 1) lyder:

Antal dyreenheder (DE) i det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, har ikke været stigende siden 1. januar 2007. Hvis der er andre kilder til nitratudvaskning, fx ny bebyggelse end den samlede husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra det aktuelle opland siden 1. januar 2007, skal dette inddrages i vurderingen således, at en eventuel øget nitratudvaskning fra andre kilder end den samlede husdyrproduktion kan medføre et skærpet krav i godkendelsen, der modsvarer miljøeffekten af den øgede nitratudvaskning i det aktuelle opland. Gennemførte initiativer, fx etablering af vådområder, som reducerer nitratudvaskningen fra det aktuelle opland, kan ikke anvendes til at til-lade et øget dyretryk i det aktuelle opland.

Data fra det Centrale Husdyrbrugs Register (CHR) viser, at der fra 2007 til 2015 (seneste registrering)¹², er sket en stigning på 1,5 % i Knudedyb.

Ifølge Miljøstyrelsens vejledning kan kommunen uanset en eventuel stigning i husdyrholdet godkende ansøgninger, hvor nitratudvaskningen er reduceret så meget, at den ikke overstiger en nitratudvaskning, der svarer til planteavlbrug. Ifølge beregninger i it-ansøgningen svarer nitratudvaskningen fra et planteavlbrug til 77,5 kg N/ha.

I det ansøgte projekt beregnes der en udvaskning på 61,0 kg N/ha ved anvendelse af reduceret dyretryk (økologisk drift). Da udvaskningen er mindre end eller svarende til udvaskningen fra et planteavlbrug, er ovennævnte kriterium overholdt. Husdyrbruget drives økologisk, og der stilles vilkår til økologisk drift.

⁸ Vandmiljø og Natur 2007 – NOVANA. DMU 2009, s. 70

⁹ Basisanalysen del II – Vanddistrikt 55. Ribe Amt 2006.

¹⁰ Estimation of nutrient reductions to achieve phytoplankton ecological targets in the Wadden Sea. DMU 2008, s. 8.

¹¹ www.mst.dk/virksomhed_og_myndighed/landbrug - webvejledning til husdyrgodkendelser

¹² Vurderingen er foretaget på baggrund af Miljøstyrelsens opgørelse over dyretryk på <http://jordbrugs-analyser.dk/webqis/>

Esbjerg Kommune har yderligere foretaget en vurdering af en række andre potentielle kilder til en stigning i kvælstofbelastning, herunder dambrugsudledninger, renseanlæg og nye bebyggelser. Data til belysning af faktorerne stammer fra Vandområdeplan 2015-2021¹³ og bedst tilgængelige viden. Et samlet billede over status for de øvrige kilder i hele oplandet til Vadehavet haves ikke, men kommunen har kendskab til en række nedlæggelser og forbedringer på både dambrug og renseanlæg indenfor såvel som udenfor Esbjerg Kommune, som samlet giver et væsentligt fald i kvælstofbelastningen. For alle kilder konkluderes det, at der alene er tale om fald i belastningen.

Nitratudvaskningen fra det ansøgte projekt er reduceret, så den ikke overstiger nitratudvaskningen fra et planteavlsbrug, og der vurderes ikke at ske nogen forøgelse af belastningen med kvælstof fra andre kilder til recipienten. På den baggrund vurderer Esbjerg Kommune, at projektet i forbindelse med andre planer og projekter ikke vil medføre en skadesvirkning på det marine vandmiljø og arter og naturtyper tilknyttet Natura 2000-områderne i Vadehavet.

Påvirkning fra projektet i sig selv

Knudedyb karakteriseres som et åbent bassin, og er omfattet af afskæringskriterie 2A:

Pkt. 2A: Nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, dog således, at

I Miljøstyrelsens digitale vejledning understreges det, at husdyrlovgivningen alene regulerer husdyrgødning og ikke nitratudvaskning fra andre kilder som f.eks. nitratudvaskningen fra almindelig planteavl.

For at vurdere om projektet i sig selv kan have en skadesvirkning, skal der således alene tages udgangspunkt i den ekstra nitratudvaskning, som anvendelse af husdyrgødning giver anledning til set i forhold til udvaskningen fra et plantebrug.

Som beskrevet i det foregående afsnit, giver det ansøgte projekt anledning til en udvaskning på 61,0 kg N/ha, hvilket er lavere eller på niveau med udvaskningen fra et planteavlsbrug, der er beregnet til 77,5 kg N/ha. Det ansøgte projekt giver således ikke anledning til en merudvaskning af nitrat som følge af anvendelsen af husdyrgødning.

Esbjerg Kommune vurderer derfor, at det ansøgte ikke i sig selv kan medføre en skadesvirkning, på det marine vandmiljø og arter og naturtyper tilknyttet Natura 2000-områderne i Vadehavet.

På baggrund af ovennævnte vurderes Esbjerg Kommune, at det ansøgte husdyrprojekt ikke vil medføre en skadesvirkning på marine områder, herunder Natura 2000-områder samt yngle- eller rasteområder for beskyttede arter som følge af nitratudvaskningen.

Vandløb

Næringsstoffer tilført vandløb og de naturtyper der er tilknyttet vandløbet, vurderes generelt at have en meget kort opholdstid i vandløbssystemet. Evt. øget algevækst og de sekundære effekter heraf, vurderes pga. vandets korte opholdstid samt høje opblandingsgrad, ikke at medføre væsentlige påvirkninger af vandløbets arter og naturtyper.

¹³ Vandområdeplan 2015-2021 for Vandområdedistrikt Jylland og Fyn.

På udpegningsgrundlaget for Natura 2000 områderne (jf. habitatbekendtgørelsen) vurderes derfor ikke at være arter eller naturtyper i vandløb, nær og nedstrøms bedriftens arealer, som påvirkes væsentligt som følge af udvaskning af kvælstof. Kommunen vurderer, at de generelle reguleringer af markdrift samt brug af kunstgødning og husdyrgødning er tilstrækkelige til at sikre vandløbene i Natura 2000 områderne. Størrelsen af den beregnede udvaskning på 61,0 kg N/ha, som er mindre end eller svarende til udvaskningen fra et planteavlsbrug, skønnes ikke at ændre på denne vurdering. Den beregnede tilførsel af kvælstof til Ribe Å vurderes jf. ovenstående begrundelse konkret ikke at være af en størrelsesorden som kan påvirke vandløbets tilstand eller de naturtyper og arter der forekommer i vandløbet, herunder udpegningsgrundlaget for de nedstrøms liggende Natura 2000-områder og bilag IV-arter.

Samlet set vurderes det, at kvælstof til vandløb, søer og kystvande ikke vil skade de internationale naturbeskyttelsesområder eller medføre en væsentlig miljøpåvirkning af områder af særlige regionale- eller lokale beskyttelsesinteresser.

Fosfor til overfladevand – vandløb, søer og kystvande

Udbringning af husdyrgødning kan medføre en tilførsel af fosfor til vandmiljøet fra markerne og efterfølgende eutrofiering og algeopblomstring i de modtagende vandområder.

Som udgangspunkt ophobes fosfor tilført til marker i jorden. Selvom der tilføres mere fosfor til et areal end der fraføres med afgrøderne, vil det ikke nødvendigvis medføre et tab af fosfor til recipienten. Men en fortsat nettotilførsel øger imidlertid risikoen for et øget fosfortab til vandmiljøet, da jordens evne til at tilbageholde fosfor falder som følge af akkumuleringen med fosfor. Risikoen for tab af fosfor til vandmiljøet, er således bestemt af fosforpuljen i jorden (som anslås ud fra jordens fosfortal).

Esbjerg Kommune har i det følgende afsnit foretaget en vurdering af, om husdyrlovens generelle beskyttelsesniveau for fosfor er overholdt. Endvidere er der foretaget en konkret vurdering af, om der – på trods af at beskyttelsesniveauet er overholdt – er en særlig risiko for tab af fosfor fra udbringningsarealerne, som giver grundlag for at fastsætte skærpede vilkår til fosforoverskuddet fra bedriften.

Det generelle beskyttelsesniveau

Beskyttelsesniveauet for fosfor omfatter kun arealer i oplande til Natura 2000-områder, der er overbelastet med fosfor. Kravet til fosforoverskud afhænger af jordtype, dræningsforhold, fosfortal, samt jern-fosforindhold, jf. husdyrgodkendelsens bilag 3.

Ingen af ejendommens ejede og forpagtede arealer er beliggende i opland til et Natura 2000 område overbelastet med fosfor. Derfor stilles der ikke yderligere krav til fosforoverskuddet fra bedriften ud over de krav, der gælder som følge af harmonikravene.

Kortgrundlaget på arealinfo indeholder ikke alle søer i Natura 2000-områder, som betegnes som vandområder overbelastet med fosfor. Esbjerg Kommune har vurderet, at ingen af de ejede og forpagtede arealer er beliggende inden for oplandet til sårbare Natura 2000 søer.

I ansøgningssystemet på husdyrgodkendelse.dk er der foretaget beregninger af fosforoverskuddet fra ejede og forpagtede arealer. Beregningerne fremgår af nedenstående tabel 9.

Fosforklasser	Ejede og forpagtede arealer (ha).	Fosforoverskud nudrift (kg P/ha)	Maksimalt tilladt fosforoverskud ansøgt drift (kg P/ha)
Pt < 4,0 eller udrænet eller afvander ikke til Natura 2000 overbelastet med fosfor(fosforklasse 0)	50,8	42,4	0,8
Pt 4,0 – 6,0 (fosforklasse 1)	0	42,4	0,8
Lavbundsjord (fosforklasse 2)	0	42,4	0,8
Pt > 6,0 (fosforklasse 3)	0	42,4	0,0
Hele bedriftens udbringningsareal	50,8		0,0

Tabel 9: Arealernes beliggenhed i forhold til fosforklasse registreringen.

Det er oplyst i ansøgningen, at der er en arealvægtet fjernelse af fosfor fra ejede og forpagtede arealer på 21,6 kg P/ha/år og et gennemsnitligt fosforoverskud på ca. 0 kg P/ha/år. Kravet til maksimal fosforoverskud på 0,8 kg P/ha/år er dermed overholdt.

Det beregnede fosforoverskud opnås ved anvendelse af et reduceret dyretryk på arealerne (økologisk drift).

Vurdering ift. skærpelse af beskyttelsesniveauet

På baggrund af Miljøstyrelsens vejledning har Esbjerg Kommune foretaget en konkret vurdering af risikoen for tab af fosfor til marine områder, vandløb og søer med henblik på at vurdere, om der i den konkrete sag er grundlag for at skærpe beskyttelsesniveauet for fosfor i overensstemmelse med kriterierne i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 4.

Det følger af Natur- og Miljøklagenævnets praksis, at reglerne i husdyrgodkendelsens bilag 3 – suppleret med adgangen til at fastsætte skærpede vilkår, jf. bilag 4 – gør op med reguleringen af fosforoverskuddet (NMK-133-00045). Nævnets praksis er begrundet med, at den tilgængelige forskningsbaserede viden om tab af fosfor fra udbringningsarealerne til vandmiljøet må anses for at være begrænset, og at der ikke for tiden findes videnskabeligt anerkendte modeller eller metoder, der kan fastslå, hvor stor en mængde fosfor, der udvaskes til vandmiljøet fra nærmere angivne udbringningsarealer.

Endvidere foretages en vurdering af det aktuelle projekts påvirkning med fosfor jf. habitatbekendtgørelsen.

Marine områder

Som nævnt under kvælstof afvander bedriftens udbringningsarealer via mindre vandløb og vandløbssystemet Ribe Å til Vadehavet. Den marine del af Vadehavet er udpeget som habitatområde (nr. 78), fuglebeskyttelsesområde (nr. 57) og Ramsarområde (nr. 27) jf. habitatbekendtgørelsen. Ydermere er store områder langs Vadehavets kyster udpeget som Natura 2000-områder.

Tilførsel af næringsstoffer kan påvirke vandmiljøet, og arter og naturtyper i Natura 2000-områderne. For marine områder, især åbne farvande, vurderes kvælstof dog at spille den afgørende begrænsende rolle, mens reduktion af fosfor vurderes ikke at medføre øget begrænsning af primærproduktionen og forbedring af vandmiljøet.

Dette vurderes generelt at være tilfældet for vandmiljøet i Vadehavet, bl.a. baseret på overvågningsdata og NOVANA-rapporter fra DMU og de tidligere amter^{14 15 16}.

Det ansøgte projekt overholder beskyttelsesniveauet for fosfor, som det er fastlagt i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 og på baggrund af arealernes beliggenhed og karakter, er der endvidere ikke hjemmel i bekendtgørelsens bilag 4 til at fastsætte skærpede vilkår.

Da det ansøgte projekt lever op til husdyrlovens regulering af fosforoverskud vurderer Esbjerg Kommune, at projektet i sig selv og i forbindelse med andre planer og projekter ikke vil medføre en skadesvirkning på det marine vandmiljø og arter og naturtyper tilknyttet Natura 2000-områderne i Vadehavet.

Med baggrund i ovenstående vurdering ses der på udpegningsgrundlaget for Natura 2000 områderne ikke at være marine arter og naturtyper, som vil skades ved tilførsel af fosfor, ligesom ingen af de i Vadehavet kendte bilag IV-arter, eller deres yngle- og rasteområder, vurderes at blive beskadiget eller ødelagt ved fosfortilførsel fra projektet.

På baggrund af arealernes beliggenhed og karakter, vurderer Esbjerg Kommune, at der ikke er grundlag for at skærpe det gældende beskyttelsesniveau for fosfor.

Vandløb

Fosfor tilført vandmiljøet kan have negative konsekvenser for arter og naturtyper i vandmiljøet, særligt gennem en øget primærproduktion af planktonalger, som kan medføre øget iltforbrug, nedsat iltkoncentration, svovlbrintedannelse, udskygning m.v.

Næringsstoffer tilført vandløb og de naturtyper der er tilknyttet vandløbet, vurderes dog generelt at have en meget kort opholdstid i vandløbssystemet, og evt. øget algevækst og de sekundære effekter heraf, vil pga. vandets korte opholdstid samt høje opblandingsgrad, ikke medfører væsentlige påvirkninger af vandløbets arter og naturtyper. Der vurderes derfor ikke at være arter eller naturtyper i vandløbene som er fosforfølsomme.

Tilførslen af fosfor fra bedriftens ejede og forpagtede arealer ved almindelig udvaskning gennem jorden til Ribe Å vurderes således konkret ikke at påvirke vandløbenes tilstand eller skade de naturtyper og arter der forekommer i vandløbene, herunder udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder og bilag IV-arter i forbindelse med vandløbene.

Ved voldsomme, akutte tilførsler af organisk stof til vandløb, herunder overfladeafstrømning af husdyrgødning, kan der dog risikere at opstå en tilstand af iltfattighed, svovlbrintedannelse samt uhygiejniske forhold, som vil være til skade for vandmiljøet.

Esbjerg Kommune har i denne redegørelse vurderet på risikoen for direkte udløb af husdyrgødning til vandmiljøet, bl.a. særligt vandløbsnære arealer, skrånende arealer m.v.

¹⁴ Vandmiljø og Natur 2007 – NOVANA. DMU 2009, s. 70

¹⁵ Basisanalysen del II – Vanddistrikt 55. Ribe Amt 2006.

¹⁶ Estimation of nutrient reductions to achieve phytoplankton ecological targets in the Wadden Sea. DMU 2008, s. 8.

I den konkrete sag indgår der arealer der ligger vandløbsnært. Udbringningsarealerne skråner på intet sted stærkt ned mod vandløbene. Der er ikke fundet særlige risikoelementer, som kunne betinge særlige krav til håndtering af husdyrgødningen på bedriftens arealer, for at sikre vandmiljøet, arter eller naturtyper imod skade. Ifølge Lov om vandløb (§ 69) vil der langs vandløbet være krav om 2 m gødnings- og dyrkningsfri bræmme. Esbjerg Kommune vurderer på dette grundlag, at der ikke vil ske væsentlige påvirkninger af miljøer i vandløbet, som følge af projektet.

Søer

Søer kan, grundet vandets længere opholdstid end i vandløb, påvirkes af udvaskning af næringsstoffer. Søer vurderes særligt at være sårbare overfor tilførsel af fosfor, som oftest er den begrænsende faktor for søens algeproduktion, hvorimod reduktion af kvælstof (nitrat) vurderes ikke at begrænse primærproduktionen eller forbedre søernes miljøtilstand.

Som det fremgår af tidligere afsnit vurderes ingen af udbringningsarealerne at afvande til naturtype-søer indenfor Natura 2000 område.

Bedriftens ejede arealer vurderes ikke at ligge i oplandet til større søer som er omfattet af vandområdeplanen.

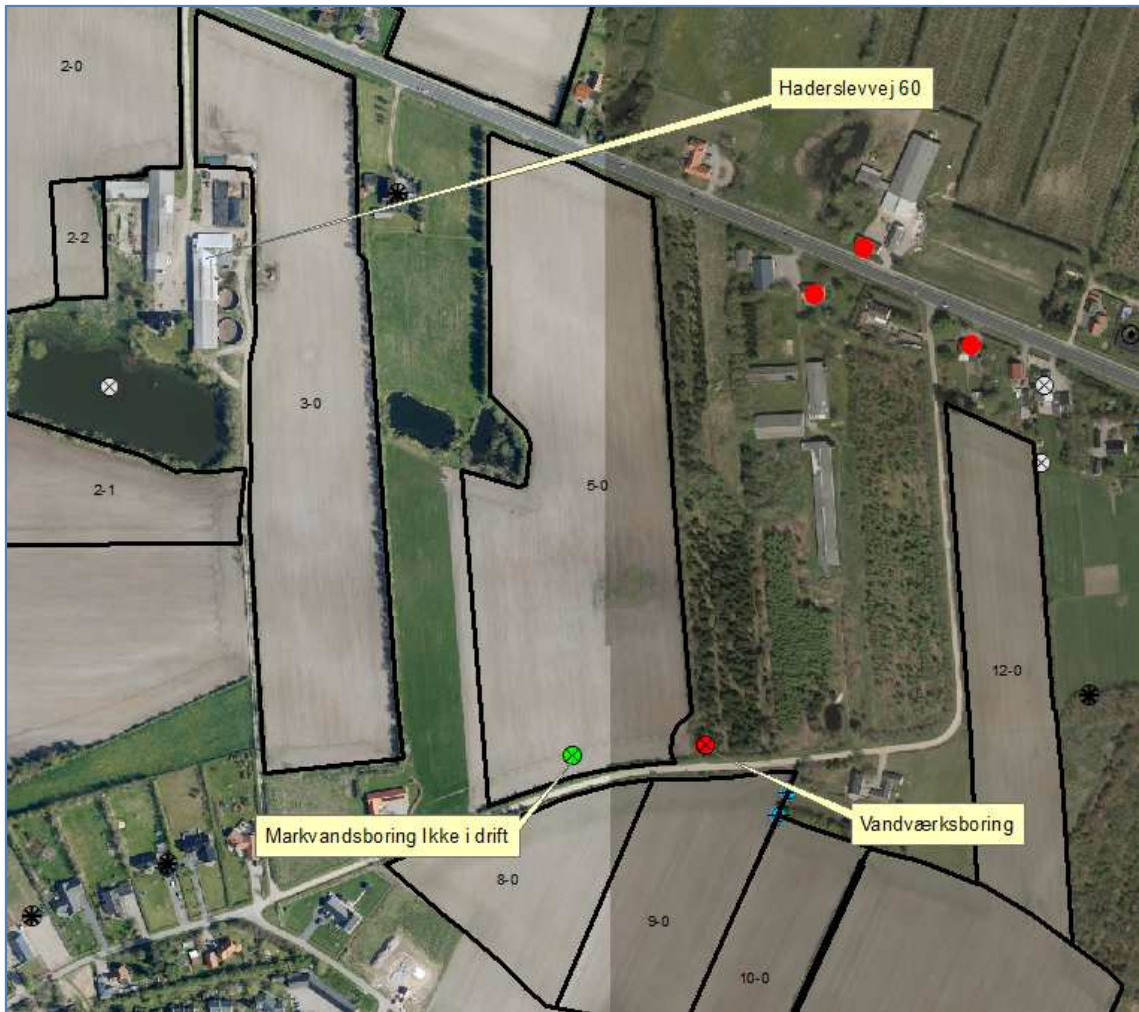
Samlet set vurderes det, at fosfor til vandløb, søer og kystvande ikke vil skade de internationale naturbeskyttelsesområder eller medføre en væsentlig miljøpåvirkning af områder af særlige regionale- eller lokale beskyttelsesinteresser og at der derfor ikke er grundlag for at skærpe det fastlagte beskyttelsesniveau.

Nitrat til grundvand - nitratfølsomme vandindvindingsområder

Ingen af ejendommens ejede udbringningsarealer er placeret inden for nitratfølsomt indvindingsområde jf. bekendtgørelse om udpegning af drikkevandsressourcer¹⁷. Ifølge beskyttelsesniveauet for grundvand, er der derfor ikke krav til udvaskningen af nitrat fra udbringningsarealerne.

I udkanten af mark 5-0 ligger en drikkevandsboring, som tilhører Skindermarkens vandværk, se kort 10. Denne boring er beskyttet af kravet om, at der i en radius af 25 m fra boringen ikke må anvendes pesticider, dyrkes eller gødskes (jf. § 21 b i Miljøbeskyttelsesloven). Som det fremgår af kort 10 indgår beskyttelseszonen ikke som udspretningsareal.

¹⁷ Bekendtgørelse om udpegning af drikkevandsressourcer (BEK nr. 365 af 19.4.2016)

Kort 10: Placering af vandværksboring

Opretholdelse af beskyttelseszonen på 25 m er reguleret via gældende lovgivning og der stilles derfor ikke vilkår herom.

Høring

I forbindelse med den 3 ugers offentlige høring er der kommet bemærkninger fra Din Forsyning.

Din Forsyning gør opmærksom på, at ud fra luftfoto i 2012 og 2015 fremgår det, at den 25 m dyrknings- gødsknings- og pesticidfrie zone omkring Skindermarkens indvindingsboring nær mark 5-0 ikke tidligere har været respekteret.

Esbjerg Kommune har følgende bemærkninger:

I henhold til § 21 b i Miljøbeskyttelsesloven skal der være en beskyttelseszone i en radius af 25 m omkring boringer, som indvinder grundvand til almene vandforsyningsanlæg. I denne beskyttelseszone må anvendelse af pesticider, dyrkning og gødskning til erhvervmæssige og offentlige formål ikke foretages.

NaturErhvervstyrelsen er tilsynsmyndighed på området.

I henhold til ansøgning er beskyttelseszonen taget ud af udbringningsarealet, men forholdet er præciseret i afsnittet omkring udbringningsarealerne.

Samlet vurdering

Esbjerg Kommune vurderer, at der kan meddeles tilladelse til det ansøgte da:

- Der er truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik,
- Husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne, samt
- Udvidelse og drift af husdyrbruget ikke medfører væsentlige virkninger på miljøet.

Bilag 1

Anmeldepligtige aktiviteter, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 19b:

1. Tilplantning med juletræer og skov, flerårige energiafgrøder, levende hegn og lignende i fuglebeskyttelsesområder.
2. Rydning af samt træartsskifte og plantning i løvskov.
3. Ændring i tilstanden af søer, heder, moser og lignende, strandenge, strandsumpe, ferske enge og overdrev, der ikke opfylder størrelseskravet i § 3.
4. Ændring i tilstanden af indlandssaltenge, kilder og væld samt vandløb, der ikke er udpeget efter § 3.
5. Opdyrkning af vedvarende græsarealer i fuglebeskyttelsesområder.
6. Opdyrkning, tilplantning og sandflugtsdæmpning på klitter.
7. Rydning af krat af havtorn, gråris og enebær samt skov af skovfyr på klitter.
8. Rydning af krat af enebær på overdrev, der ikke er omfattet af § 3.
9. Væsentlig ændring inden for kort tid i græsningsintensitet, herunder ophør medgræsning eller høslet.
10. Væsentlig ændring i anvendelsen af husdyrgødning, herunder ændret gødskning fra handelsgødning til husdyrgødning.
11. Etablering af anlæg, der er nødvendige for erhvervet, herunder veje.
12. Etablering af ikke-godkendelsespligtige virksomheder i områderne, der kan medføre betydelige forstyrrelser (eksempelvis støj).

Bilag 2

Natura 2000-områder og det samlede udpegningsgrundlag for disse, samt de særligt beskyttede arter:

Udpegningsgrundlag - habitatområder

Habitatområde 78 Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde

Arter:

1095 Havlampret (*Petromyzon marinus*)

1096 Bæklampret (*Lampetra planeri*)

1099 Flodlampret (*Lampetra fluviatilis*)

1103 Stavsild (*Alosa fallax*)

1106 Laks (*Salmo salar*)

1113 *Snæbel (*Coregonus oxyrhynchus*)

1351 Marsvin (*Phocoena phocoena*)

1355 Odder (*Lutra lutra*)

1364 Gråsæl (*Halichoerus grypus*)

1365 Spættet sæl (*Phoca vitulina*)

Naturtyper:

1110 Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand

1130 Flodmundinger

1140 Mudder- og sandflader blottet ved ebbe

1150 * Kystlaguner og strandsøer

1160 Større lavvandede bugter og vige

1170 Rev

1310 Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter, der koloniserer mudder og sand

1320 Vadegræssamfund ¹⁾

1330 Strandenge

2110 Forstrand og begyndende klitdannelser

2120 Hvide klitter og vandremiler

2130 * Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit)

2140 * Kystklitter med dværgbuskvegetation (klithede)

2160 Kystklitter med havtorn

2170 Kystklitter med gråris

2180 Kystklitter med selvsåede bestande af hjemmehørende træarter

2190 Fugtige klitlavninger

2310 Indlandsklitter med lyng og visse

2330 Indlandsklitter med åbne græsarealer med sandskæg og hvene

3130 Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden

3140 Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger

3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks

3160 Brunvandede søer og vandhuller

3260 Vandløb med vandplanter

4010 Våde dværgbusksamfund med klokkelyng

4030 Tørre dværgbusksamfund (heder)

6210 Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (* vigtige orkidélokalteter)

6230 * Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund

6410 Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop

7150 Plantesamfund med næbfrø, soldug eller ulvefod på vådt sand eller blottet tør

7230 Riggær

9190 Stilkegeskove og -krat på mager sur bund

91D0 * Skovbevoksede tørvemoser

¹⁾ Vadegræs er indført (ca. 1930) til Danmark og er invasiv. Typen kræver derfor ikke beskyttelse

Udpegningsgrundlag - fuglebeskyttelsesområder:

Y=Ynglende i.h.t. DMU's database

T=Trækkende i.h.t. DMU's database

Kriterier (F1-F7, se www.blst.dk)

SPA 51, Ribe Holme og enge med Kongeåens udløb

Rørdrum	Y	F3
Hvid stork	Y	F1
Rørhøg	Y	F3
Hedehøg	Y	F1
Blå kærhøg	Y	F1

Plettet rørvagtel	Y		F1
Engsnarre	Y		F1
Klyde	Y		F1
Hjejle		T	F2, F4
Brushane	Y		F1
Mosehornugle	Y		F1
Blåhals	Y		F1
Kortnæbbet gås		T	F4
<i>SPA 57 Vadehavet</i>			
Bramgås		T	F2, F4
Klyde	Y	T	F1, F2, F4
Hvidbrystet præstekrave	Y	Tn	F1, F2
Hjejle		T	F2, F4
Almindelig ryle	Y	T	F1, F2, F4
Lille kobbersneppe		T	F2, F4
Dværgmåge		Tn	F2, F5
Sandterne	Y		F1
Splitterne	Y		F1
Fjordterne	Y		F1
Havterne	Y		F1
Dværgterne	Y		F1
Mørkbuget knortegås		T	F4
Lysbuget knortegås		T	F4
Gravand		T	F4
Pibeand		T	F4
Krikand		T	F4
Spidsand		T	F4
Skeand		T	F4
Ederfugl		T	F4
Sortand		T	F4, F7
Strandhjejle		T	F4
Strandskade		T	F4
Stor regnspove		T	F4
Rødben		T	F4
Hvidklire		T	F4
Islandsk ryle		T	F4
Sandløber		T	F4
Bilag IV-arter:			
Fortegnelse over i Danmark nuværende naturligt hjemmehørende arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV (evt. blot som strejfgæster, markeret med "):			
<i>Dyrearter</i>			
Pattedyr			
Alle arter af småflagermus (Microchiroptera spp.)			
Hasselmus (Muscardinus avellanarius)			
Birkemus (betulina)			
Odder (Lutra lutra)			
Marsvin (Phocoena phocoena)			
Alle andre arter af hvaler (Cetacea spp.)			
Krybdyr			
Læderskildpadde (Dermochelys coriacea)			
Uægte karett (Caretta caretta)"			
Bastardskildpadde (Lepidochelys kempii)"			
Europæisk sumpskildpadde (Emys orbicularis)			
Markfirben (Lacerta agilis)			
Padder			
Stor vandsalamander (Triturus cristatus)			
Klokkefrø (Bombina bombina)			
Løgfrø (Pelobates fuscus)			
Løvfør (Hyla arborea)			
Spidssnudet frø (Rana arvalis)			
Springfrø (Rana dalmatina)			

Strandtudse (*Bufo calamita*)
Grønbroget tudse (*Bufo viridis*)

Fisk
Snæbel (*Coregonus oxyrhynchus*)

Insekter
Bred vandkalv (*Dytiscus latissimus*)
Lys skivevandkalv (*Graphoderus bilineatus*)
Eremit (*Osmoderma eremita*)
Sortpletet blåfugl (*Maculinea arion*)
Grøn mosaikguldsmed (*Aeshna viridis*)
Stor kærguldsmed (*Leucorrhinia pectoralis*)
Grøn kølleguldsmed (*Ophiogomphus cecilia*)

Bløddyr
Tykskallet Malermusling (*Unio crassus*)

Planter

Enkelt månerude (*Botrychium simplex*)
Vandranke (*Luronium natans*)
Liden Najade (*Najas flexilis*)
Fruesko (*Cypripedium calceolus*)
Mygblomst (*Liparis loeselii*)
Gul stenbræk (*Saxifraga hirculus*)
Krybende sumpskærm (*Helosciadium repens* (= *Apium repens*))

Esbjerg
Kommune

Produktion: Esbjerg Kommune
Foto: Torben Meyer

Torvegade 74, 6700 Esbjerg
Tlf.: 7616 1616 - Fax: 7616 0969
miljo@esbjergkommune.dk
www.esbjergkommune.dk